Dieren

Mijn dorp van morgen

Structuurvisie

Velp

Rheden

De Steeg

Ellecom

Dieren

Spankeren

Laag-Soeren

Landelijk gebied

2019

NL.IMRO.0275.SVDIEREN-VA01

gemeente Rheden

Structuurvisie Dieren

Mijn dorp van morgen

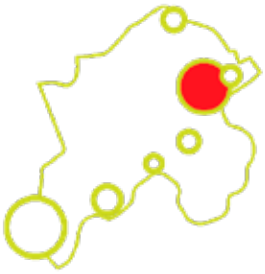

gemeente Rheden

Voorwoord

Een fijne plek om te wonen, werken en recreëren. In een gezonde, aantrekkelijke en veilige omgeving, waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen. En een omgeving die goed bereikbaar is en passende voorzieningen heeft. Voor iedereen. Dat is wat wij met Dieren voor ogen hebben.

De wereld om ons heen verandert sneller dan ooit. Verschillende sociaal-economische ontwikkelingen zijn van grote invloed op de zeven dorpen van onze gemeente, en dus ook op Dieren. Een voorbeeld hiervan is de verandering in de samenstelling van de bevolking: er komen meer ouderen en minder jongeren. Hierdoor ontstaat er spanning op de woningmarkt en is er soms sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod.

Deze ontwikkelingen, alle andere vraagstukken waar Dieren voor staat en de mogelijke oplossingen die in deze visie een plek hebben gekregen, zijn nadrukkelijk tot stand gekomen met inbreng van het dorp zelf. Inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van organisaties zijn geïnterviewd, er is een gebiedsconferentie georganiseerd en er is een internetpeiling uitgevoerd. Deze activiteiten hebben ons veel inzichten opgeleverd over wat er al goed gaat in Dieren en wat er volgens de samenleving zelf nog beter of anders kan.

Samenwerking, ruimte geven aan goede initiatieven en doorzettingsvermogen zijn sleutelwoorden bij het vinden van de juiste antwoorden en oplossingen voor de uitdagingen waar wij voor staan. De structuurvisie die voor u ligt, beschrijft hoe wij omgaan met deze uitdagingen in Dieren. De visie vormt hierbij een leidraad, geen blauwdruk. Wij kiezen bewust voor een structuurvisie waarin niet alles al vaststaat, maar voor een visie die richting geeft en ruimte biedt voor nieuwe initiatieven, kansen en verbindingen.

Met deze visie nodigen wij iedereen die zich bij het dorp betrokken voelt uit om ook in de komende jaren met elkaar te blijven bouwen aan een vitaal, duurzaam en aantrekkelijk Dieren.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rheden

VOORWOORD

Colofon

Versie: VA01

Datum: maart 2019

Tekst: gemeente Rheden

Beeld: gemeente Rheden, ivn.nl, code.waag.org/buildings, ijsselpad.nl, wandelmaatjes.wordpress.com, fotoclub Veluwezoom, diereninbeeld.nl, pixabay.com

gemeente Rheden

	VOORWOORD	**5**
	INHOUDSOPGAVE	**7**
1.	**INLEIDING**	**9**
1.1	Dieren, mijn dorp van morgen	10
1.2	De aanpak	10
1.3	Van uitgangspunten naar thema's	11
1.4	Omgevingswet	11
1.5	Inbreng bewoners, ondernemers en organisaties	11
2.	**UITGANGSPUNTEN**	**15**
2.1	Het ontstaan van Dieren	16
2.2	De huidige kwaliteiten van Dieren	18
2.3	De bevolking van Dieren	20
2.4	De vraagstukken voor Dieren	20
3.	**NIJVER DIEREN**	**23**
3.1	Visie op hoofdlijnen	24
3.2	Verbeelding op hoofdlijnen	26
4.	**VISIE OP THEMA'S**	**29**
4.1	Dierens trots	30
4.2	Dieren in zijn omgeving	38
4.3	Wonen in Dieren	44
4.4	Ontmoeten en meedoen	50
4.5	Leefbaar en gezond	55
4.6	Duurzaam Dieren	59
4.7	Kansen voor de Kanaalzone	64
4.8	Een aantrekkelijk en levendig centrum	68
5.	**UITVOERING**	**73**

INHOUDSOPGAVE

01

INLEIDING

1.1 Dieren, mijn dorp van morgen

Onder de noemer 'mijn dorp van morgen' heeft de gemeente Rheden in de afgelopen jaren gewerkt aan nieuwe structuurvisies, waarbij steeds een ander dorp en uiteindelijk ook het landelijk gebied aan de beurt kwam. Deze aanpak maakte het mogelijk om, meer dan voorheen, te concentreren op de ruimtelijke inpassing van beleidskeuzes in de zeven dorpen en in te spelen op dorpseigen vraagstukken. De structuurvisies beschrijven de gewenste ruimtelijke ontwikkeling op lange termijn en de daarvoor noodzakelijke maatregelen op korte en middellange termijn, met als doel de leefbaarheid van de dorpen en hun omgeving in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren.
In dit project zijn wij als eerste gestart met het dorp Rheden (2014). Daarna volgden De Steeg, Ellecom, Spankeren, Laag-Soeren (2016) en Velp (2017). Dieren is het laatste dorp in deze reeks.

1.2 De aanpak

In deze structuurvisie staan drie uitgangspunten centraal:

1. Vraagstukken
2. Gebiedskwaliteiten
3. Verantwoordelijkheden

1. Vraagstukken

De structuurvisie moet een antwoord geven op de vraagstukken die er in de samenleving spelen. Dit kunnen vraagstukken zijn als gevolg van de maatschappelijke ontwikkelingen die gaande zijn, maar het kan bijvoorbeeld ook gaan om concrete locaties die verbetering behoeven of specifieke ambities van bewoners, ondernemers of organisaties.

2. Gebiedskwaliteiten

Een structuurvisie is niet alleen gericht op zaken die beter of anders moeten. Het is ook een instrument om bestaande kwaliteiten te beschermen. Denk aan bijzondere plekken op het gebied van stedenbouw, architectuur, landschap en cultuurhistorie of aan de kwaliteit van wonen. In deze structuurvisie noemen wij dit de gebiedskwaliteiten.

3. Verantwoordelijkheden

Naast de vraagstukken die er in de samenleving spelen en de aanwezige gebiedskwaliteiten, hebben wij ook te maken met beleidskaders en wet- en regelgeving van hogere overheden. Zo hebben wij ons bijvoorbeeld te houden aan lopende afspraken met de provincie Gelderland op het gebied van wonen en economische zaken. In onze aanpak noemen wij dit de verantwoordelijkheden van de overheid.

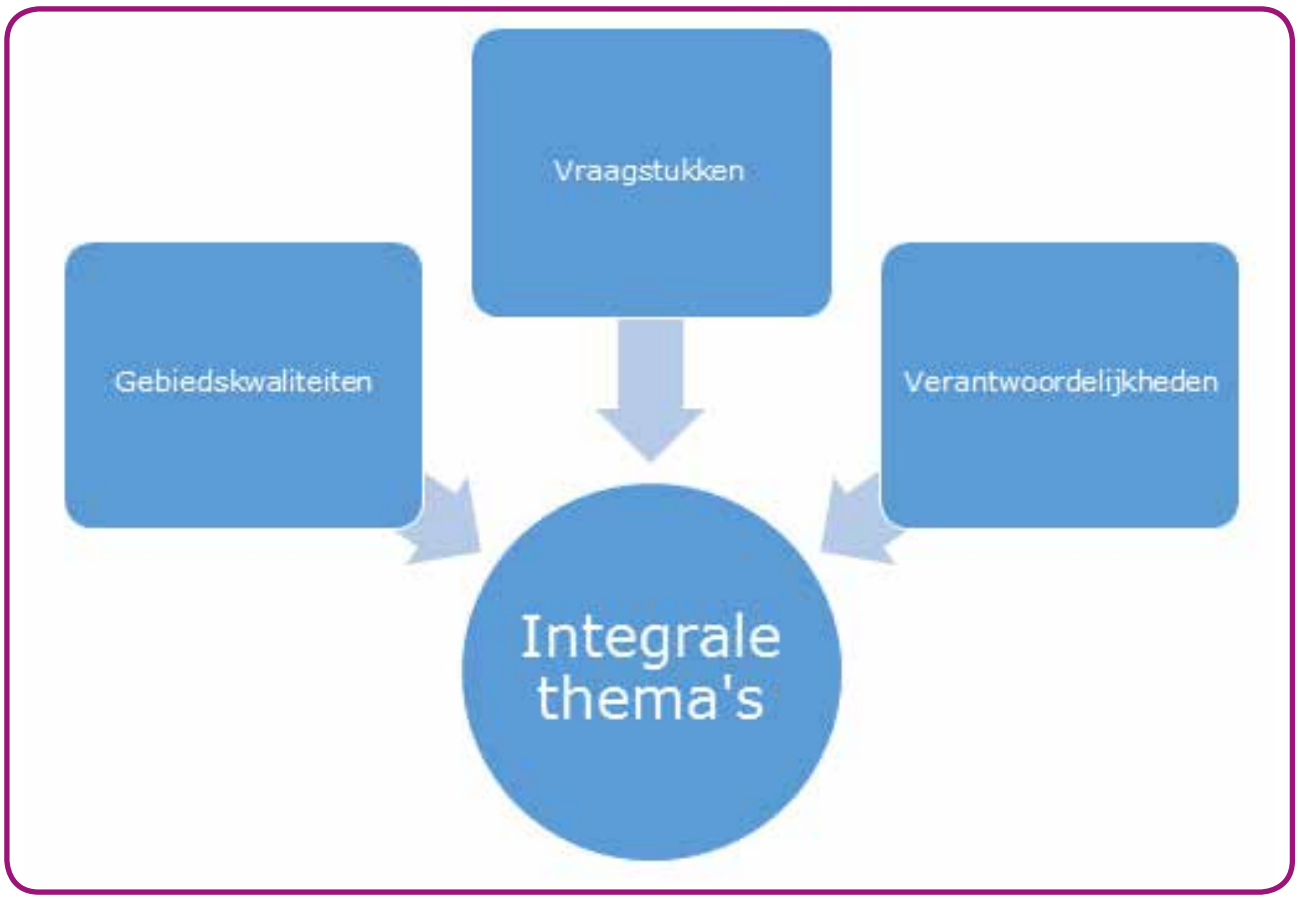

1.3 Van uitgangspunten naar thema's

De hoofdmoot van deze structuurvisie bestaat uit acht thema's. In deze thema's worden de vraagstukken vanuit de samenleving gebundeld, samen met de twee andere uitgangspunten: de gebiedskwaliteiten en verantwoordelijkheden van de overheid. Bij ieder thema geven wij antwoord op de vragen 'Wat speelt er?', 'Wat is onze visie?' en 'Wat gaan we doen?'. Binnen de thema's wordt nadrukkelijk gezocht naar onderlinge verbanden en samenhang tussen de vraagstukken, oplossingen en ambities die in het proces naar voren zijn gekomen.

1.4 Omgevingswet

Over enkele jaren treedt de Omgevingswet in werking. In de Omgevingswet wordt het instrument van de structuurvisie vervangen door de omgevingsvisie: een integrale visie voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op lange termijn. De omgevingsvisie krijgt een breder bereik dan de huidige structuurvisie. Zo komt er bijvoorbeeld meer aandacht voor sociale aspecten, milieukwaliteit en gezondheid als onderdeel van de leefomgeving. Omdat wij relevant beleid willen opstellen dat langere tijd mee kan, is bij deze structuurvisie voor een aanpak gekozen die ook geschikt is voor visieontwikkeling in het kader van de Omgevingswet.

1.5 Inbreng bewoners, ondernemers en organisaties

Om te horen wat bewoners, ondernemers en vertegenwoordigers van organisaties van Dieren vinden en welke wensen en ideeën zij hebben voor de toekomstige ontwikkeling van hun woon-, werk- en leefomgeving, zijn in de eerste fase van het project circa 20 interviews afgenomen. Voor deze interviewronde zijn verschillende personen uitgenodigd. Sommigen vertegenwoordigden een

bepaalde groep, anderen hadden een bijzonder initiatief en weer anderen zijn aangedragen vanwege hun interessante mening over Dieren. De interviews waren vooral gericht op het achterhalen van de vraagstukken en ambities in de samenleving.

In de volgende fase van het project zijn zoveel mogelijk ideeën ontwikkeld en oplossingen bedacht voor de gevonden vraagstukken. Hiervoor hebben wij in november 2017 een gebiedsconferentie georganiseerd. Ruim 60 enthousiaste en betrokken bewoners, ondernemers en vertegenwoordigers van organisaties gingen tijdens deze conferentie in interactieve deelsessies met elkaar in gesprek over de toekomst van Dieren.

Een deel van de ideeën en oplossingen die tijdens de gebiedsconferentie naar voren zijn gekomen, zijn daarna door middel van een internetpeiling aan een breed publiek voorgelegd. Via de projectwebsite www.mijndorpvanmorgen.nl hebben veel Dierenaren in de periode februari – maart 2018 van zich laten horen. In totaal zijn er op de verschillende stellingen 1289 stemmen uitgebracht. Ook zijn 659 aanvullende (open) reacties ontvangen. De opbrengsten en resultaten van al deze stappen zijn vervolgens verwerkt tot de structuurvisie die nu voor u ligt.

"IJssel, bos Veluwezoom:
de mooiste combi van Nederland!"
- inwoner Dieren

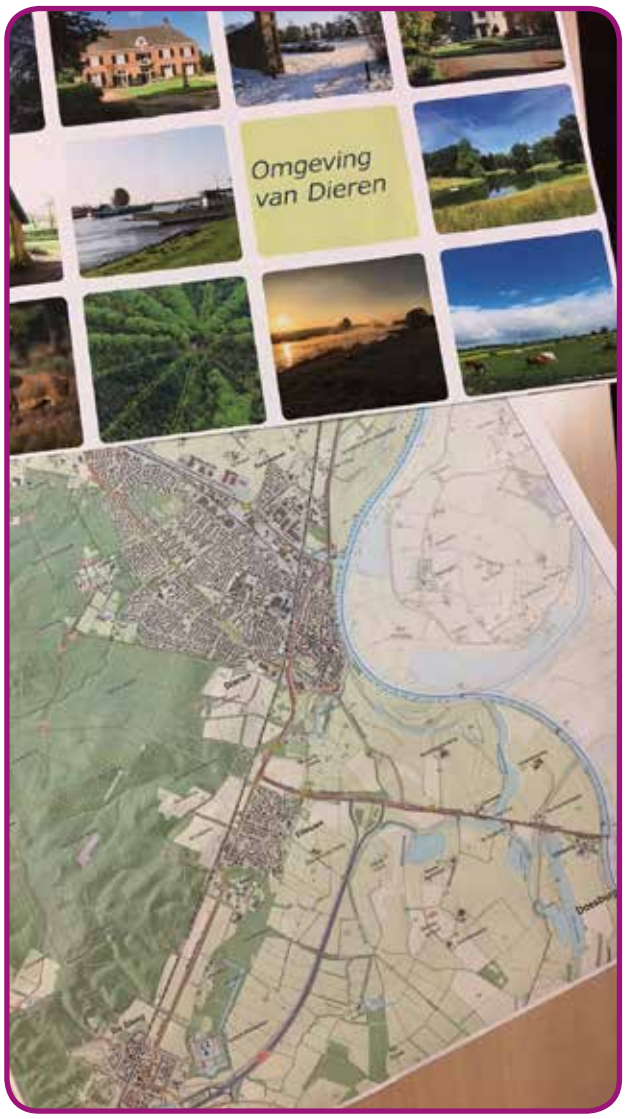

02

UITGANGSPUNTEN

2.1 Het ontstaan van Dieren

Landschap als basis

De basis voor het landschap rondom Dieren wordt gevormd door de Veluwe en de rivier de IJssel. Voor het ontstaan van de Veluwe moeten we zo'n 150.000 jaar terug in de tijd. Oprukkend landijs stuwde lagen zand en grind op, waardoor hoge stuwwallen ontstonden. Door het smelten van de ijskap werden vervolgens stroomdalen en zogenaamde puinwaaiers gevormd. De door de eeuwen heen gewijzigde loop van de IJssel en de afzettingen bij overstromingen hebben op hun beurt voor een vlak, kleiig en vruchtbaar dal gezorgd. Deze combinatie van hoge, droge en zanderige gronden van de stuwwal en natte en vruchtbare gronden in het rivierdal vormden een geschikte plek voor agrarische nederzettingen. Dieren, op de Dierensche Enk, is hier een voorbeeld van. De eerste vermelding van het dorp ('Theotorne') dateert uit het jaar 838.

Het ontstaan van Dieren

Dieren bleef tot in de 19de eeuw een kleine, overwegend agrarische nederzetting met bossen en heidevelden op de stuwwal, akkerlanden aan de voet ervan en weidegronden langs de IJssel. In de omgeving van het dorp ontstonden landgoederen, zoals het Hof te Dieren. Deze van oorsprong zijnde boerderij ontwikkelde zich tot een landgoed, waarvan de hoofdvorm zoals we die nu kennen, is ontstaan in 1647 toen het werd verworven door Prins Willem II. Het landgoed was in de 17de en 18de eeuw één van de voornaamste bezittingen van de Oranjes en is ondanks het ontbreken van een hoofdhuis nog steeds een prominent rijksmonument. Ondertussen groeide Dieren langzaam, rondom een kruispunt van wegen tussen Arnhem-Zutphen en Doesburg-Harderwijk. In 1841 telde het dorp 166 huizen. Er was een postkantoor, een school en een katholieke kerk. De circa 1200 inwoners werkten vooral in de landbouw.

De groei van Dieren

In de tweede helft van de 19de eeuw werd Dieren een geliefde vestigingsplaats voor welgestelden. Vooral vanwege de aantrekkelijke ligging en verbeterde bereikbaarheid door de komst van de spoorlijn tussen Arnhem en Zutphen in 1865, de aanleg van het Apeldoorns-Dierens Kanaal in 1869 en de goederenspoorlijn naar Apeldoorn in 1887. Langs het bestaande wegenpatroon werden villa's gebouwd en er ontstonden industriële activiteiten en handelsondernemingen, zoals kleine ambachtelijke bedrijfjes, sigarenmakerijen, leerlooierijen, timmerwerkplaatsen, etc. Hieruit is bijvoorbeeld ook een bedrijf als de Gazelle voortgekomen, dat als simpele werkplaats in Dieren-Zuid is gestart.

Vanaf het begin van de 20ste eeuw breidde het dorp zich in noordelijke richting uit. Eén van de eerste grootschalige uitbreidingen boven het spoor, betrof de verplaatsing van de fietsenfabriek Gazelle in 1902 naar wat nu de Wilhelminaweg heet. Het inmiddels monumentale hoofdgebouw van dit Dierense bedrijf dateert

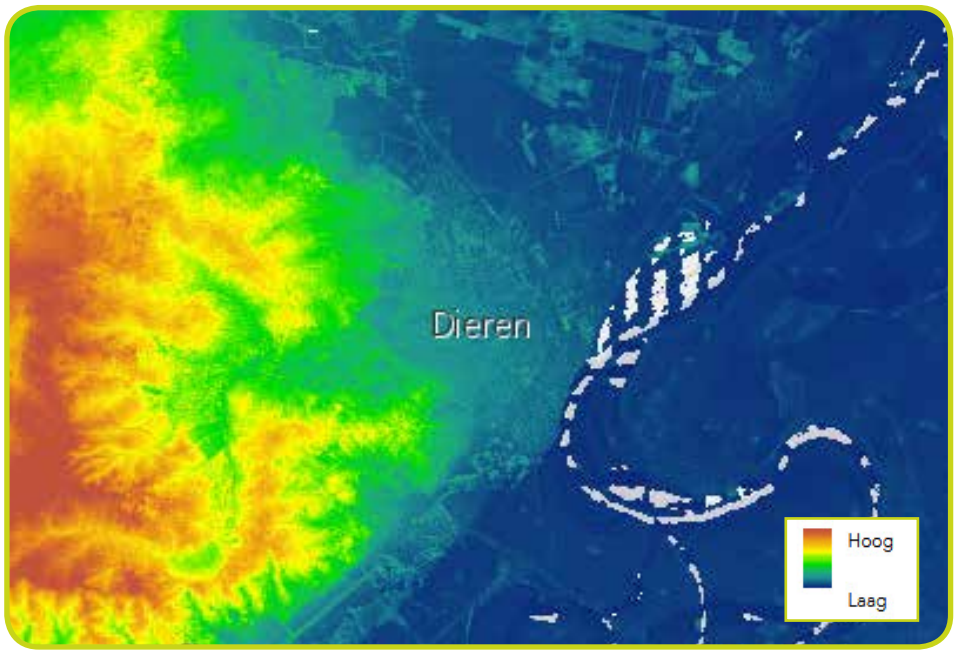

Hoogtekaart van Dieren e.o.

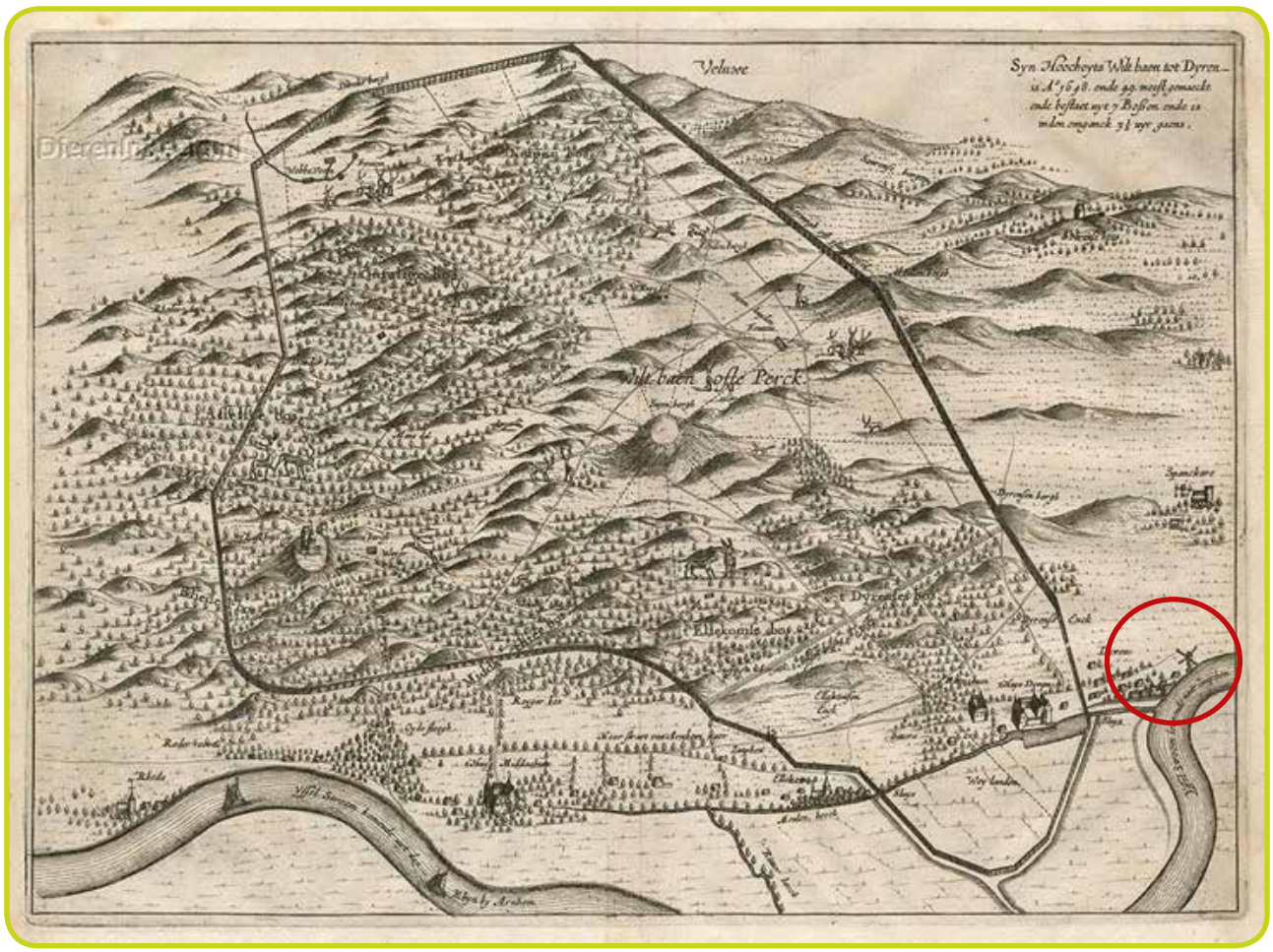

Wildbaan van Koning Willem II in 1648 met rood omcirkeld de kern Dieren

uit 1912. Ook in het gebied langs het kanaal werden fabrieken gebouwd. Om alle fabrieksarbeiders te huisvesten, waren veel woningen nodig.

Grootschalige woningbouw

Tot de Tweede Wereldoorlog breidde Dieren zich tussen de Harderwijkerweg en spoorlijnen uit met voornamelijk sociale woningbouw, zoals de Oranjebuurt, de omgeving van de K.P.C. De Bazelstraat en de eerste aanzetten tot de Staatsliedenbuurt. De groei van Dieren-Noord was het sterkst in de wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog, met als resultaat een grootschalig nieuw dorpsdeel. Eerst werd het gebied tussen de Harderwijkerweg, Geitenbergweg en het spoor vol gebouwd. Daarna volgden de wijken ten westen en noorden hiervan. In de late jaren ’50 werd het ontwerp gemaakt voor Stenfert II, beter bekend als de Vogelbuurt. Dit voor die tijd zeer moderne stedenbouwkundige ontwerp, werd begin jaren ’60 gerealiseerd. In deze periode zijn ook de begraafplaatsen en het crematorium (de tweede van Nederland!) gerealiseerd. Daarna werden de eerste delen van Dieren-West ontwikkeld rondom de Zilverakkerweg. In deze periode overheerste de trend om steden en dorpen op te delen in verschillende wijken met voorzieningen op loopafstand. Een logisch gevolg hiervan was de realisatie van een nieuw winkelgebied in de vorm van Calluna. In de jaren ’70 werd de wijk rondom de Zilverakkerweg afgerond met groene hofjes en een bungalowbuurt ten noordwesten van de Harderwijkerweg. Tot slot van de grootschalige woningbouw werd in de jaren ’70 en ’80 de omgeving rondom de Meidoornlaan bebouwd.

Kleinschalige woningbouwontwikkelingen

Met de grootschalige woningbouw bereikte het dorp ruwweg de contouren die het op dit moment heeft. Sindsdien zijn diverse buurten gerenoveerd, gesaneerd of herontwikkeld. Ook hebben er door de jaren heen verschillende kleinschalige

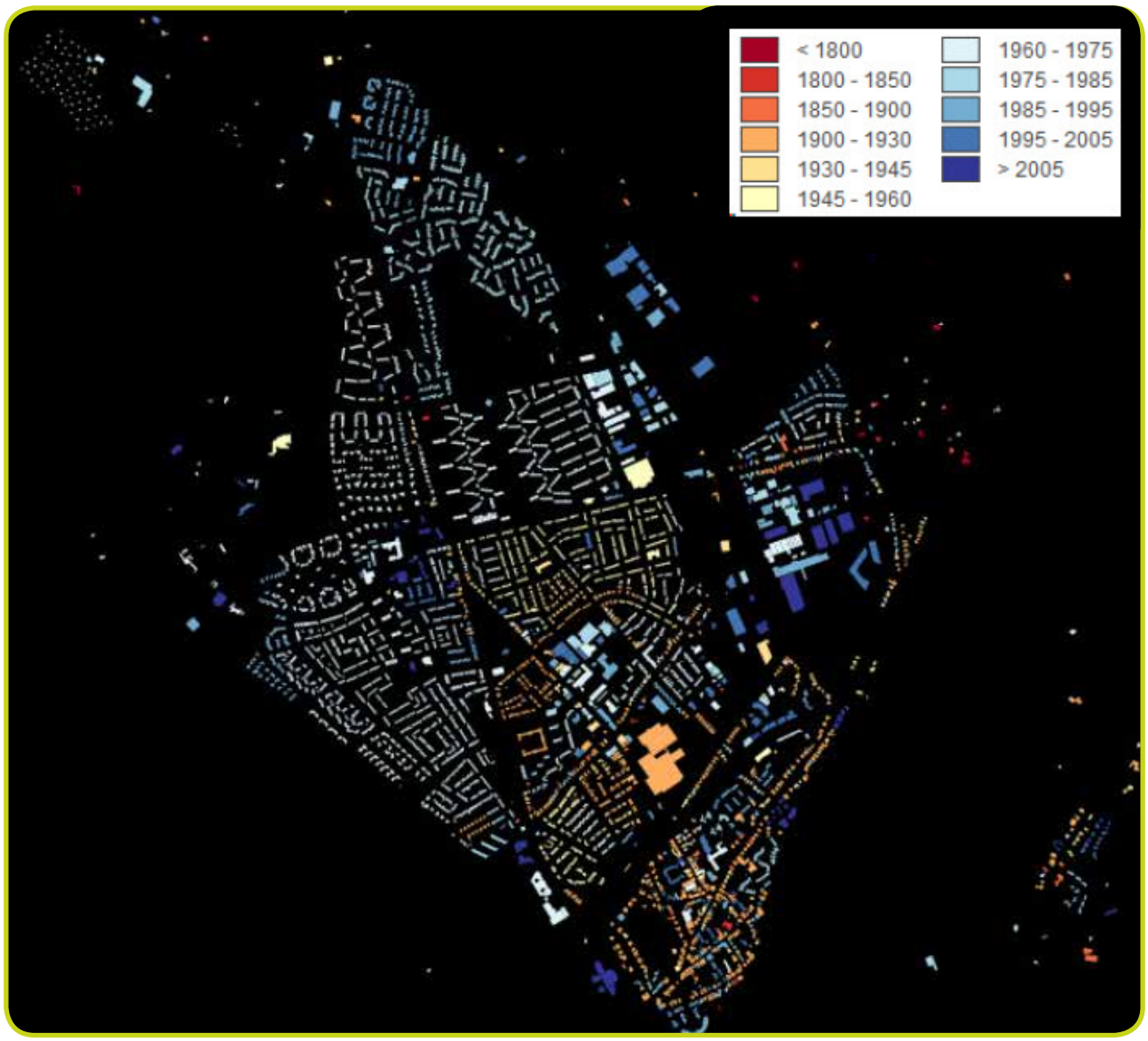

Periode van bouw of verbouw van panden in Dieren e.o.

woningbouwontwikkelingen plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan zijn het Bastion en de Johanneshof in Dieren-Zuid en Da Costa en Hoeve Heidelust in Dieren-Noord.

2.2 De huidige kwaliteiten van Dieren

Dieren beschikt over een aantal bijzondere kwaliteiten. Deze kwaliteiten zorgen ervoor dat het in Dieren prettig wonen is en verdienen daarom bescherming.

Aantrekkelijke ligging

Dieren is aantrekkelijk gelegen tussen het rivierlandschap van de IJssel en het heuvelachtige, bosrijke landschap van de Veluwezoom. Dit landschap biedt veel mogelijkheden om te recreëren in een gevarieerde en natuurlijke omgeving. Voor stedelijke activiteiten kunnen Dierenaren terecht in diverse grote(re) steden in de regio, zoals Arnhem, Apeldoorn en Doetinchem. Ook de Hanzesteden Doesburg en Zutphen zijn nabij gelegen.

Goed bereikbaar

Dieren is goed bereikbaar. Het dorp is via de provinciale snelweg A348 aangehaakt op het Rijkswegennet. De regionale uitvalswegen, langs het kanaal richting Apeldoorn en langs de IJssel richting Zutphen, zorgen voor een verdere

ontsluiting van het dorp. Daarnaast is Dieren met zijn intercitystation, als onderdeel van de spoorlijn Arnhem-Zutphen, aangesloten op het nationale spoornet. De oude spoorlijn in de richting van Apeldoorn heeft enkel nog een recreatieve functie voor de stoomtrein van de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij.

Traverse Dieren

De goede bereikbaarheid heeft ook een keerzijde. Het intensieve gebruik van de spoorlijn en het vele doorgaande autoverkeer leidde namelijk steeds vaker tot verkeersproblemen, waardoor de leefbaarheid onder druk kwam te staan. Dit vormde de aanleiding voor een enorm transformatieplan, dat onder de noemer Traverse Dieren gestalte krijgt. In de nieuwe situatie wordt het doorgaande verkeer via een tunnelbak snel het dorp doorgeleid. Dit heeft de mogelijkheid geboden om de omgeving van het treinstation opnieuw in te richten en op die manier Dieren-Noord en -Zuid beter met elkaar te verbinden.

Beschermd dorpsgezicht Dieren-Zuid

De oude dorpskern, bekend als Dieren-Zuid, is vanwege haar cultuurhistorische waarden in 2011 aangewezen als beschermd dorpsgezicht. De combinatie van oorspronkelijk esdorp met een sterke 19de en begin 20ste-eeuwse villaontwikkeling bepaalt de cultuurhistorische waarde van Dieren en heeft geleid tot de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht. Deze van rijkswege toegekende status heeft als doel de karakteristieke, historische structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen en versterken bij toekomstige ontwikkelingen.

Veel bedrijvigheid

Door de komst van de spoorlijn en het Apeldoorns Kanaal werd Dieren een interessante plek voor industriële activiteiten. De ontwikkeling van het dorp is voor een groot deel aan deze bedrijvigheid te danken. Nog steeds beschikt Dieren, rondom het kanaal aan de oostzijde van het dorp, over een groot gebied met bedrijven. Dit gebied heeft zich door de jaren heen ontwikkeld en hierdoor is de samenhang enigszins verdwenen. Ook het type bedrijvigheid is veranderd en ontwikkelt zich steeds breder. Zo vinden wij er naast de traditionele industriële bedrijven adviesbureaus en is er recent ruimte geboden aan een sportschool. Daarnaast hebben in dit gebied diverse detailhandelszaken in grote goederen een plek gekregen, die vanwege hun omvang niet in een winkelcentrum thuishoren, zoals autodealers.

Winkelcentrum Dieren

Verspreid door het dorp is detailhandel te vinden, maar het meest uitgebreide winkelgebied bevindt zich langs de Wilhelminaweg en rondom het Callunaplein. Het Winkelcentrum Dieren heeft een regionale functie, vooral op het gebied van de dagelijkse boodschappen. De op recreatief winkelen afgestemde branches, zoals mode en luxe artikelen, zijn minder aanwezig. Het winkelcentrum is goed bereikbaar en toegankelijk en er is veel parkeerruimte in de directe omgeving. Het Ericaplein, dat vooral gebruikt wordt voor parkeren, doet ook dienst als evenemententerrein voor onder meer de weekmarkt en jaarlijkse kermis.

Groene uitstraling

Grote delen van Dieren kennen een groene uitstraling. In Dieren-Zuid wordt het groene beeld vooral bepaald door de inrichting van particuliere tuinen. Dit deel van Dieren is namelijk zo compact dat er in de openbare ruimte maar weinig plek is voor bomen en ander groen. Het Carolinapark en de omgeving van de Veerstoep vormen hierop een prettige uitzondering. In de andere delen van het dorp is er meer plek voor openbaar groen. Het bosachtige karakter van Dieren-West (direct grenzend aan de Veluwe met onder andere de karakteristieke Slenk), de plantsoenen in de wijk Stenfert II (Vogelplantsoen) en de groenzones in Dieren-Noordoost zijn hier sprekende voorbeelden van.

2.3 De bevolking van Dieren

Met ruim 14.000 inwoners is Dieren het op een na grootste dorp van de gemeente Rheden. In de afgelopen jaren daalde het aantal inwoners, terwijl het aantal huishoudens in diezelfde periode licht groeide. Deze daling van het inwoneraantal en lichte groei van huishoudens is het gevolg van huishoudensverdunning: al vanaf de jaren ’90 daalt de gemiddelde huishoudensgrootte.

Voor Dieren zijn geen betrouwbare bevolkingsprognoses voorhanden. Door de beperkte schaalgrootte van het dorp zouden deze prognoses van jaar tot jaar grote fluctuaties vertonen. Voor de gemeente als geheel zijn er wel prognoses voorhanden, die door hun schaalniveau robuuster zijn. De trends in deze prognoses gaan zich waarschijnlijk ook op lokaal niveau voordoen. De mate waarin verschilt echter per dorp en is op voorhand niet met zekerheid te zeggen. In algemene zin moeten wij ook in Dieren rekening houden met een:

- Stabilisatie van het aantal inwoners;
- Lichte groei van het aantal huishoudens;
- Vergrijzende bevolking;
- Afname van grotere huishoudens;
- Groei van eenpersoonshuishoudens.

2.4 De vraagstukken voor Dieren

De structuurvisie voor Dieren moet een antwoord geven op de vraagstukken die er in de samenleving spelen. Wat gaat er nu niet goed? Wat kan er beter? En welke kansen blijven onbenut?

Om deze vraagstukken te achterhalen, zijn zo’n 20 inwoners, ondernemers en organisaties geïnterviewd. Deze interviews hebben veel inzicht gegeven in de onderwerpen die aandacht behoeven en welke vraagstukken, problemen en kansen er zijn. Ook medewerkers van de gemeente hebben de belangrijkste vraagstukken, zoals zij die vanuit hun vakgebieden zien, beschreven. De opbrengst van beide sporen is gebundeld in een document met vraagstukken. Op die manier hebben wij 110 vraagstukken opgehaald, verdeeld over een aantal thema’s. Deze thema’s zijn vervolgens besproken tijdens een openbare gebiedsconferentie en internetpeiling. Sommige vraagstukken zijn hierdoor afgevallen, omdat ze onvoldoende breed leefden. Andere vraagstukken zijn juist zwaarder aangezet.

De illustratie hiernaast geeft een beeld van de vraagstukken die door de samenleving zijn geagendeerd en waarop deze structuurvisie een antwoord geeft.

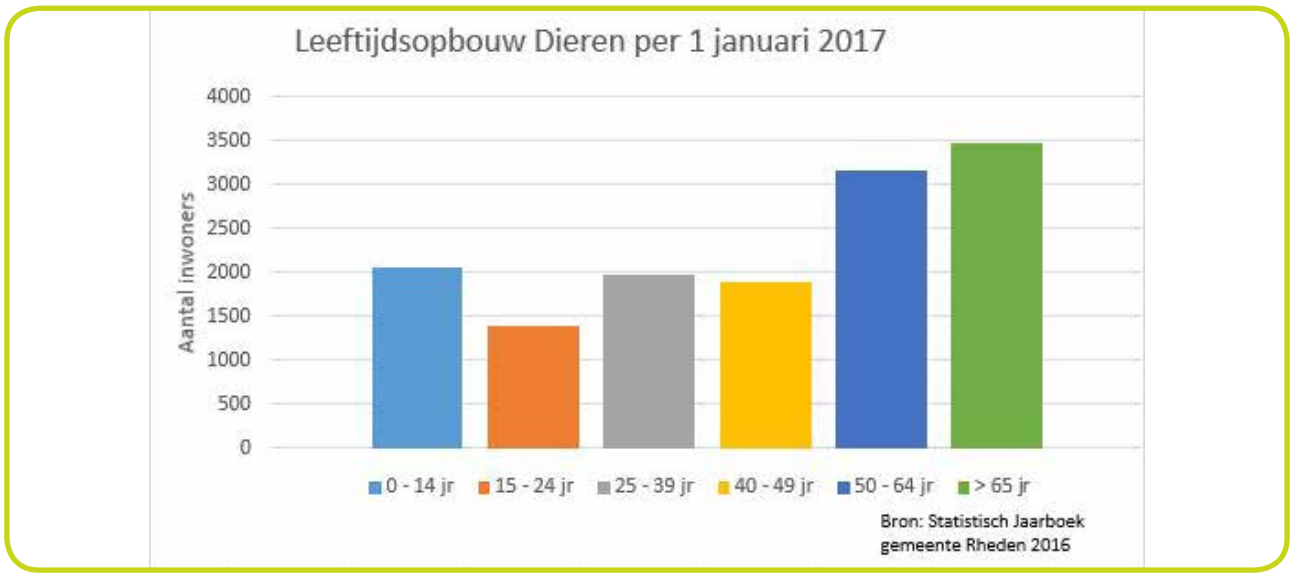

Dierens trots: wat zijn typische Dierense kwaliteiten en hoe kunnen wij ze beter benutten?

Leefbaar en gezond: wat heeft uw buurt nodig voor een leefbare en gezonde toekomst?

Dieren in zijn omgeving: hoe kunnen wij de verbinding van Dieren met zijn omgeving verbeteren?

Duurzaam Dieren: hoe kunnen wij Dieren verduurzamen, als wij kijken naar groen, water en energie?

Wonen in Dieren: hoe kunnen wij ervoor zorgen dat de woningen in Dieren passen bij de veranderende behoeften van inwoners?

Kansen voor de Kanaalzone: welke kansen zijn er voor het bedrijventerrein en gebied langs het Apeldoorns Kanaal?

Ontmoeten en meedoen: hoe kunnen wij voorzieningen inzetten om ontmoetingen te stimuleren en sociale kracht te bevorderen?

Aantrekkelijk en levendig centrum: een aantrekkelijk en levendig centrum moeten wij gezamenlijk creëren. Ondernemers, bewoners en gemeente samen aan zet!

03

NIJVER DIEREN

3.1 Visie op hoofdlijnen

Hieronder staat onze visie voor het dorp Dieren op hoofdlijnen. In hoofdstuk 4 werken wij deze visie verder uit in acht integrale en gebiedsgerichte thema's.

Dieren heeft zich in het verleden ontwikkeld van een bescheiden agrarisch dorp tot een centrum van nijverheid met ambachtelijke bedrijfjes, handwerklieden, winkels, zakenmensen en industrie. Dit deel van de Dierense identiteit willen wij beter zichtbaar maken in de overtuiging dat dit ook vandaag de dag kansen biedt. Voor ondernemers en bedrijven die hoogwaardige en duurzame vormen van werkgelegenheid meebrengen, moet het aantrekkelijker worden om zich in Dieren te vestigen. Zeker in combinatie met de goede bereikbaarheid, over de weg en via het spoor, liggen er volop kansen. Samen met een levendig winkelcentrum, bruisende evenementen en activiteiten, kleine ambachtelijke bedrijfjes en aantrekkelijke locaties voor toeristen en recreanten wordt Dieren weer wat het ooit was: een centrum van nijverheid!

Er gebeurt echter ook nu al veel innovatiefs in Dieren en dat mag best getoond worden. Daarom leggen wij een proeftuin aan, waar bedrijven, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen de laatste technieken en innovaties op het gebied van groene bedrijvigheid, duurzame energie en circulaire economie kunnen tentoonstellen en uitproberen. De energietransitie wordt door zonnepanelen, windmolens, biomassa-installaties en andere technieken steeds zichtbaarder in het landschap en dat vraagt om een goede inpassing. Wij staan open voor nieuwe technologische ontwikkelingen en bieden ruimte om te experimenteren. Bij alles wat wij doen, houden wij nu al rekening met de veranderingen in het klimaat. Op dit gebied zijn we de vrijblijvendheid voorbij. Wij zien het als een gedeelde verantwoordelijkheid en vinden het belangrijk dat alle partners, ook in Dieren, hun rol daarin pakken. Inwoners faciliteren wij om zelf -met hun eigen straat of buurt- praktische invulling

aan klimaatadaptatie te geven. Hierbij geldt: alle beetjes helpen. Iedere druppel telt, iedere plant is er eentje.

Al ruim 125 jaar ontwikkelt de Koninklijke Gazelle fietsen in Dieren. Dieren en de fiets zijn daarmee onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het dorp zou, meer dan nu, een uitvalsbasis kunnen zijn van waaruit bewoners, toeristen en recreanten de omgeving per fiets verkennen. Denk aan betere fietsverbindingen naar het buitengebied en tussen fietsroutes onderling. Bestaande routes waarderen wij op door ze veiliger, comfortabel en goed herkenbaar te maken. Voor veel bewoners en werknemers in Dieren is de fiets een goed alternatief voor de auto. Letterlijk en figuurlijk voorrang geven aan de fiets leidt niet alleen tot een betere gezondheid van degene die wat vaker de fiets pakt, maar ook tot minder autoverkeer en een betere luchtkwaliteit.

Meer dan 95% van de woningen die over 10 jaar nodig zijn, staan er al. Veel van die woningen zijn echter niet duurzaam en flexibel genoeg om aan de toekomstige vraag te voldoen. De grootste veranderopgave zit dus in de bestaande woningvoorraad. Maar wonen gaat niet alleen over stenen. De leefomgeving moet op orde zijn en de omgang met buren en andere dorpsgenoten is minstens zo belangrijk. Het stimuleren en intensiveren van ontmoetingen is hierbij van groot belang, zeker gezien de diverse samenstelling van de bevolking. Wij koesteren deze diversiteit en kiezen bewust voor maatwerk dat per buurt anders kan zijn. Hoe dat er in de praktijk uitziet, is sterk afhankelijk van waar inwoners zelf mee komen. Als bijvoorbeeld in de ene buurt het groen een aangeharkt rozenperk moet zijn en in de andere buurt een natuurlijke wildernis, en als de bewoners daar zelf aan meewerken, dan is dat bespreekbaar. Het maatwerk per buurt is echter geen vrijbrief. Als gemeente staan wij namelijk voor een bepaalde eenheid van de openbare ruimte, het algemeen belang, wettelijke verplichtingen en veiligheidsnormen. Zo is en blijft het in Dieren prettig wonen voor iedereen!

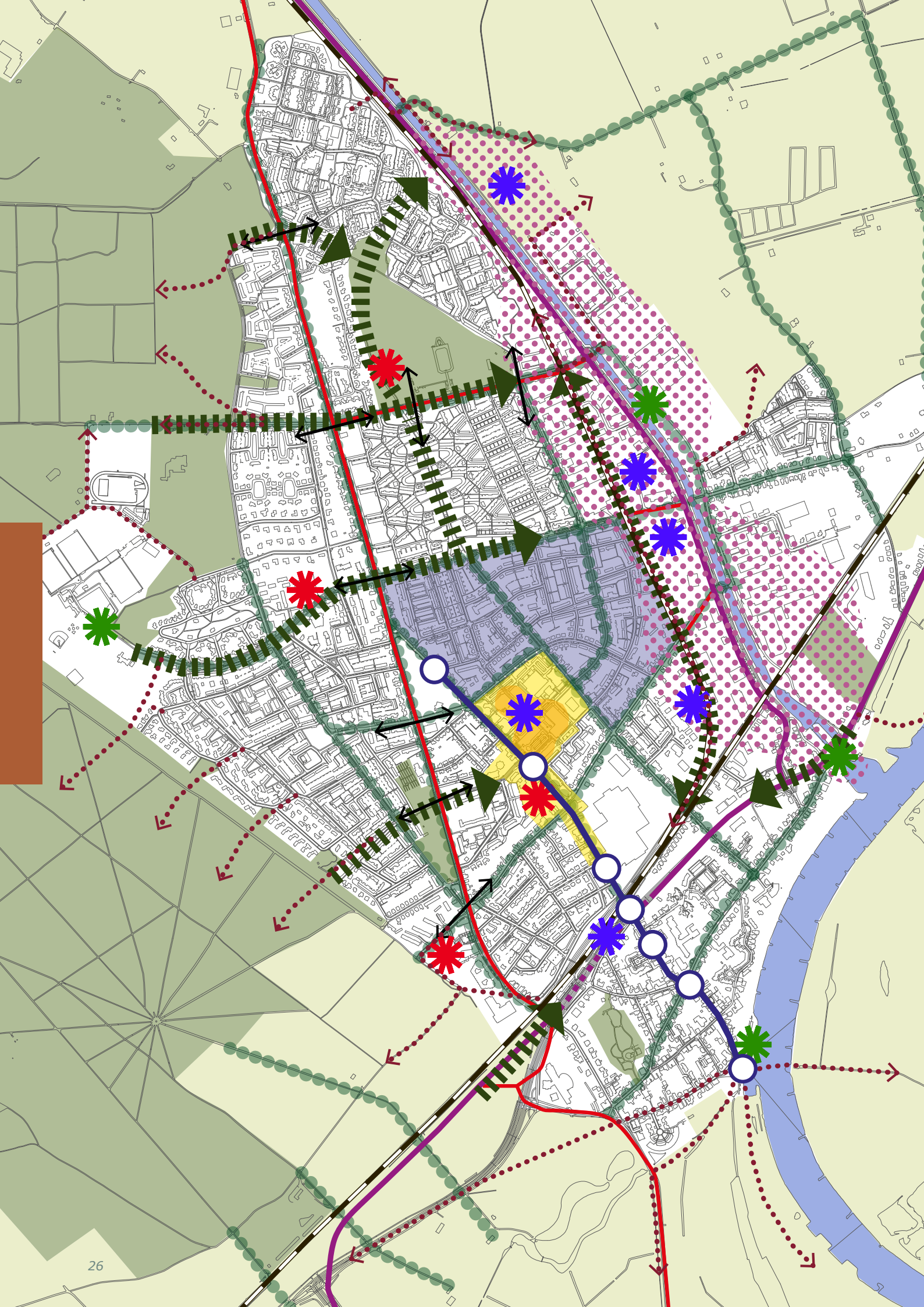

3.2 Verbeelding op hoofdlijnen

Landschappelijke ondergrond

Stedelijk gebied

Hoofdinfrastructuur

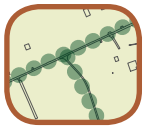

Hoofdbomenstructuur (groen raamwerk)

Verminderen barrièrewerking drukke straten

Versterken dorpsas als verbinding tussen Noord en Zuid

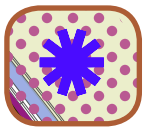

Ontwikkellocaties voor woningbouw (rood), bedrijvigheid (blauw), recreatie en toerisme (groen)

Versterken groenstructuur

Verbeteren verbinding met omgeving

Verbeteren uitstraling bedrijventerrein en vergroten beleefbaarheid Apeldoorns Kanaal

Verbeteren verblijfskwaliteit Winkelcentrum Dieren

Wijkvernieuwing Stenfert

04

VISIE OP THEMA'S

4.1 Dierens trots

Wat speelt er?

Waar denken mensen als eerste aan wanneer zij aan Dieren denken? Veel mensen noemen de aantrekkelijke ligging van het dorp tussen het rivierlandschap van de IJssel, het heuvelachtige, bosrijke landschap van de Veluwezoom en het kleinschalige agrarische landschap rond Spankeren en Laag-Soeren. Dieren heeft met deze ligging goud in handen, maar de omgevingskwaliteiten zijn in het dorp zelf veel te weinig voelbaar. De uitstraling van de bebouwing en openbare ruimte laat soms te wensen over. Bezoekers die via weg, spoor of water het dorp binnenkomen ervaren bovendien nauwelijks een warm welkomstgevoel.

Dierense parels

Toch zijn er ook veel bijzondere plekken in Dieren die het dorp een eigen identiteit geven. Het Carolinapark is bijvoorbeeld zo'n plek. Maar ook de monumentale bebouwing van Gazelle geeft karakter aan Dieren. Sommige bijzondere plekken zijn in hun huidige situatie echter niet goed zichtbaar of vindbaar en daardoor niet bij iedereen bekend. Daarom zijn wij op zoek gegaan naar deze (verborgen) 'parels'. Op pagina 35 staan de Dierense parels die zijn aangedragen door de deelnemers aan de internetpeiling. Overigens gaat het bij dit thema niet alleen om bijzondere plekken op het gebied van stedenbouw, landschap en architectuur, want bijvoorbeeld ook immaterieel erfgoed en bijzondere verhalen kunnen kleur geven aan het dorp.

> *"Het station van de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij is een prachtige attractie voor jong en oud."*
> *- inwoner Dieren*

Weinig samenhang

Veel mensen geven aan dat het in Dieren prettig wonen is, in een dorp dat bestaat uit gevarieerde woonwijken met elk een eigen karakter. Vooral Dieren-Zuid wordt geroemd om de historische uitstraling en monumentale bebouwing, zoals de Dierense Toren. Sommige Dierenaren maken zich echter zorgen over de samenhang in het dorp, onder meer door de barrièrewerking van de spoorlijn en drukke verkeerswegen. Met het realiseren van de Traverse Dieren wordt een belangrijke stap gezet om Dieren-Noord en -Zuid beter met elkaar te verbinden. Daarnaast zijn er ook op andere plekken verbeteringen nodig om de samenhang in het dorp te versterken.

INTERMEZZO: Sporenpad door Dieren

De stichting Dieren met Dieren heeft een 8 kilometer lang 'Sporenpad' langs cultureel erfgoed en natuur ontwikkeld. Ruim 200 op de stoep of op het wegdek aangebrachte metalen rondjes met daarin een groene pootafdruk wijzen de weg. Langs de route staan bij bezienswaardigheden informatieborden, zoals bij de Gazelle-fabriek, het landgoed Hof te Dieren en de Dierense Sjoel. Een folder met routebeschrijving is op diverse plekken verkrijgbaar. Speciaal voor scholen heeft de stichting een ingekorte route bedacht, waarbij ook een leskist hoort.

Wat is onze visie?

De hoofdlijn van deze structuurvisie heeft niet voor niets de titel 'Nijver Dieren' meegekregen. Dieren heeft zich in het verleden in relatief korte tijd ontwikkeld van een bescheiden agrarisch dorp tot een centrum van nijverheid met opvallend veel ambachtelijke bedrijfjes, handwerklieden, winkels, zakenmensen en industrie. Wij willen deze historische identiteit beter zichtbaar maken en denken dat dit ook vandaag de dag nog volop kansen biedt. Bijvoorbeeld door innovaties in het openbaar te laten zien of testen als nieuwe voorbeelden van het nijvere Dieren.

Veel Dierenaren noemen de aantrekkelijke ligging van het dorp als belangrijkste kwaliteit. Daarom zetten wij in op het verbeteren van de verbindingen tussen het dorp en buitengebied. In Dieren zelf streven wij naar een aantrekkelijke uitstraling van de openbare ruimte en het groen, op een manier die de samenhang in het dorp versterkt en bijdraagt aan de klimaatbestendigheid. Dit zorgt niet alleen voor meer woonkwaliteit voor bewoners en een beter vestigingsklimaat voor ondernemers, maar ook voor een aantrekkelijker dorp voor toeristen en recreanten. Dieren beschikt in dat opzicht over een aantal bijzondere omgevingskwaliteiten, de 'Dierense parels', waarmee het zich kan profileren. Wij streven ernaar de bekendheid en beleefbaarheid van deze parels te vergroten.

Evenementen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de 'Dierense trots' en de samenhang in het dorp vergroten. Evenementen zorgen voor beleving en leveren ook in economisch opzicht veel op. Wij willen hierop inspelen door evenementen en andere activiteiten aan te trekken, die goed aansluiten op de unieke kenmerken van Dieren en zijn omgeving. Uiteraard houden we hierbij rekening met het effect op de woon- en leefomgeving.

Er zijn ruim 200 rijksmonumenten in de gemeente Rheden. Met één rijksmonument per 194 inwoners ligt dat aantal fors boven het landelijk gemiddelde. Ook zijn er zo'n 550 gemeentelijke monumenten. Dit laat zien dat er in onze gemeente, en ook in Dieren, veel bijzondere kwaliteiten zijn. Op deze kwaliteiten zijn wij trots en wij willen hier graag op voortbouwen. Dieren-Zuid neemt met zijn van rijkswege beschermd dorpsgezicht, vele monumenten en historische karakteristieken in dat opzicht een bijzondere plek in. Bij nieuwe ontwikkelingen in dit deel van Dieren is het uitgangspunt dan ook dat de ontwikkeling zich goed voegt in de historische context.

Wat gaan we doen?

Dierense parels op de kaart zetten

De website 'Rheden op de kaart' is een goed instrument om de zichtbaarheid en bekendheid van de Dierense parels te vergroten. Deze website over het erfgoed in de zuidoostelijke Veluwezoom wordt gerund door vrijwilligers, met subsidie van de gemeente. Wij willen periodiek projecten in gang zetten om de kaart een impuls te geven en een 'laag' toe te voegen aan wat er al is. De kaart kan alleen een succes worden als Dierenaren zelf hier blijvend aan bijdragen.

NS-wandelroute langs Dierense parels

De NS-wandelroute is een populaire route, maar laat wandelaars nauwelijks iets van het dorp ervaren. De route voert wandelaars nu snel het dorp uit. Wij gaan in overleg met de makers van deze route om te onderzoeken of het mogelijk is

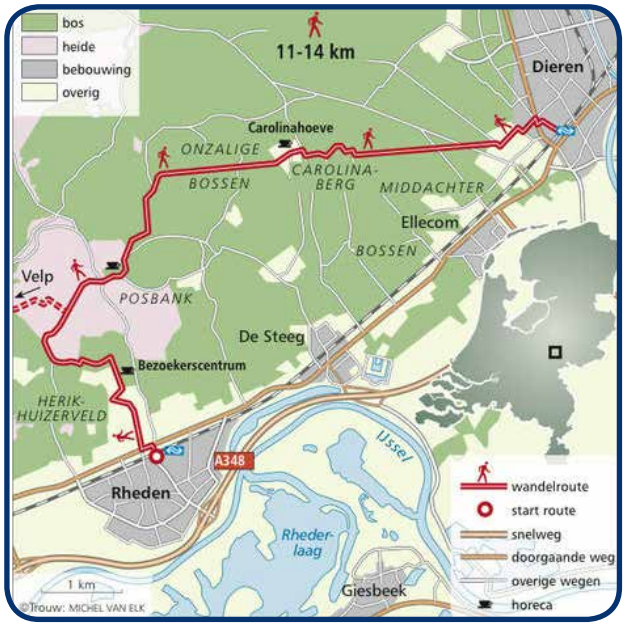

NS-wandelroute

om aantrekkelijke locaties in het dorp op te nemen in de route. De lijst met Dierense parels vormt een goede basis voor dat gesprek.

Herbestemming monumentale panden

Steeds meer kerken en andere grote monumentale panden krijgen te maken met een herbestemmingsvraagstuk. Nieuwe functies voor deze gebouwen stranden soms op regels in het omgevingsrecht. Denk aan strikte parkeernormen voor een nieuwe functie in een kerkgebouw, terwijl de huidige functie van dat gebouw historisch gegroeid is en een minder strikte parkeernorm kent, maar bij diensten een even grote of misschien zelfs wel grotere parkeerbehoefte met zich meebrengt. In de praktijk hoeft een nieuwe functie daardoor niet per se tot extra overlast voor de omgeving te leiden. In die gevallen varen wij niet blind op de regels, maar beoordelen het initiatief op zijn waarde en ten opzichte van de huidige situatie. Wij zeggen dus niet bij voorbaat 'nee', maar zoeken in onze afweging nadrukkelijk naar maatwerk en ruimte in de regelgeving. In Dieren zien wij in de vele monumentale panden onder meer kansen voor ambachtelijke bedrijfjes. Deze functie past goed bij de identiteit van het dorp en hoofdlijnen van de visie 'Nijver Dieren'.

Verbeteren dorpsentree via Kanaalweg

Over het water van de IJssel, via de Veerstoep, kom je Dieren prachtig binnen. Bezoekers via weg en spoor krijgen met de Traverse Dieren eveneens een mooie entree naar het dorp. De Kanaalweg is ook een belangrijke entree, maar het naastgelegen bedrijventerrein heeft een weinig aantrekkelijke uitstraling. De ambities en maatregelen voor het verbeteren van deze dorpsentree werken wij verder uit in thema 4.7 'Kansen voor de Kanaalzone'. Het pand van de voormalige zadelfabriek Lepper verdient vanwege zijn karakteristieke gevel en verbondenheid met het dorp bijzondere aandacht.

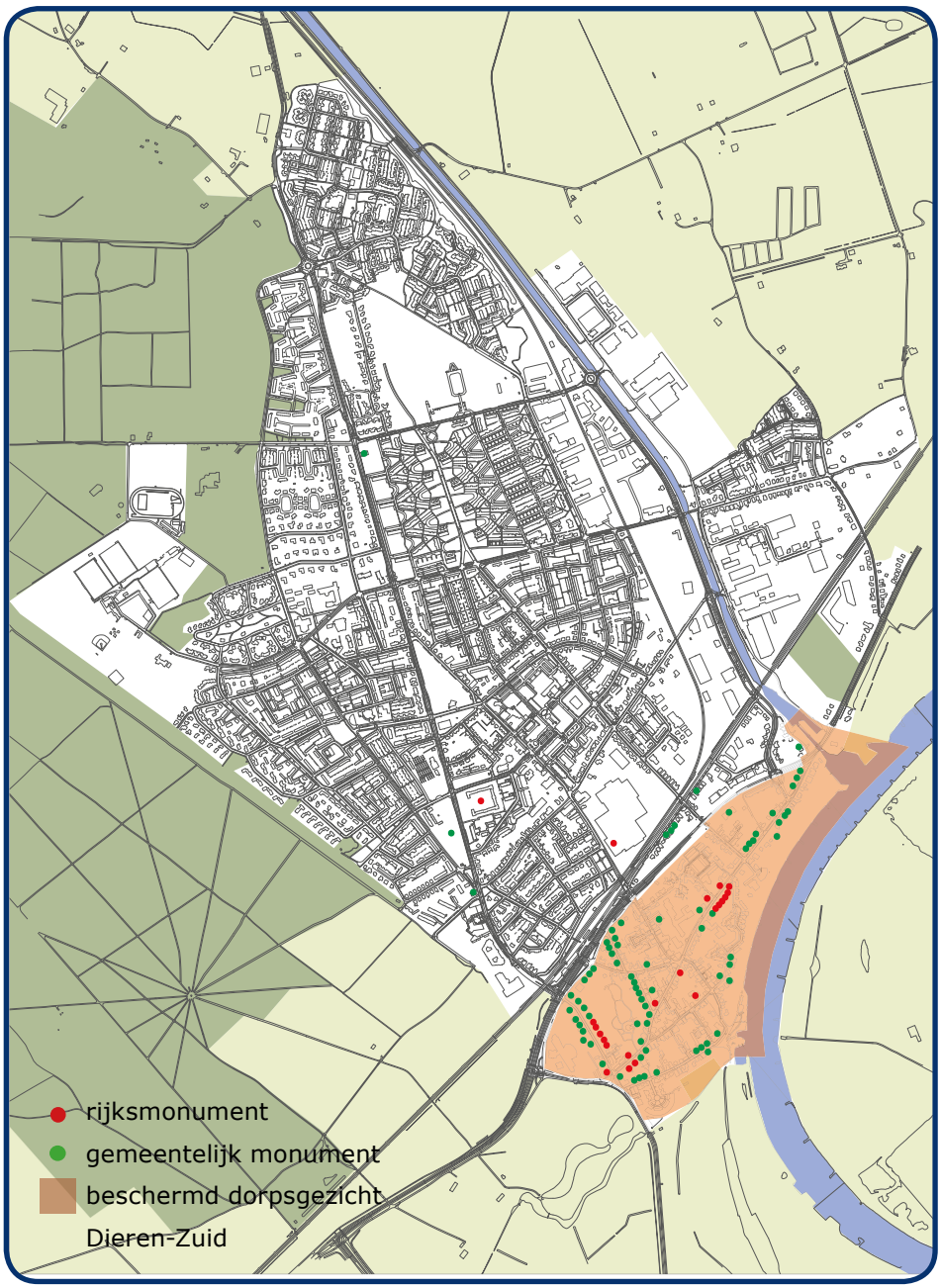

Spreiding rijks- en gemeentelijke monumenten en beschermd dorpsgezicht Dieren-Zuid

Mogelijk kan deze locatie met nieuwe vormen van bedrijvigheid, bijvoorbeeld in de vorm van een bedrijfsverzamelgebouw, als vliegwiel dienen voor verdere ontwikkelingen. Hierover gaan wij graag het gesprek aan met de huidige eigenaar.

Opstellen Streefbeeld openbare ruimte

Om de uitstraling van de straten en het groen te verbeteren, stellen wij een Streefbeeld openbare ruimte op. Dit streefbeeld geeft een overzicht van de eisen en wensen, waarmee bij toekomstige herinrichtingen van de openbare ruimte rekening moet worden gehouden. Het streefbeeld waarborgt een consistente inrichting en aankleding, waardoor 'verrommeling' van de openbare ruimte wordt tegengegaan en de samenhang in het dorp vergroot. Tegelijkertijd biedt het streefbeeld nog voldoende ruimte om op projectniveau samen met bewoners en ondernemers invulling te geven aan lokale wensen.

Versterken dorpsas Kruisstraat, Spoorstraat en Wilhelminaweg

De dorpsas Kruisstraat, Spoorstraat en Wilhelminaweg verbindt opvallende plekken en voorzieningen met elkaar. De dorpsas loopt van de Veerstoep via het horecapleintje, de Spoorstraat, het Openbaar Vervoer-knooppunt, de Gazellefabriek en het Winkelcentrum Dieren tot de Dierense Speeltuin en eindigt bij de Harderwijkerweg. De as heeft een belangrijke functie als verbindingsroute tussen Dieren-Zuid en Noord, vooral voor langzaam en recreatief verkeer. Wij versterken de dorpsas als verbindend element in het dorp. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de inrichting, het materiaalgebruik en onderhoudsniveau van de straten en het groen. In de Spoorstraat bieden wij ruimte aan ambachtelijke bedrijfjes, kunstgalerieën en bijzondere winkeltjes die aanvullend zijn op het winkelaanbod in het centrum van Dieren. Bewoners van de Spoorstraat maken zich zorgen over het gebruik en de uitstraling van het (voormalige) garagebedrijf. Wij staan open voor een herontwikkeling van deze locatie met nieuwe functies die passen in de omgeving van de Spoorstraat, zoals woningbouw.

Na afronding van de Traverse Dieren gaan wij bovendien het informatiecentrum op de kop van de Spoorstraat en het naastgelegen terrein aan de Zuider Parallelweg herontwikkelen. De ambities en maatregelen voor andere locaties aan de dorpsas, zoals de Veerstoep en het Winkelcentrum Dieren, komen elders in deze visie aan bod.

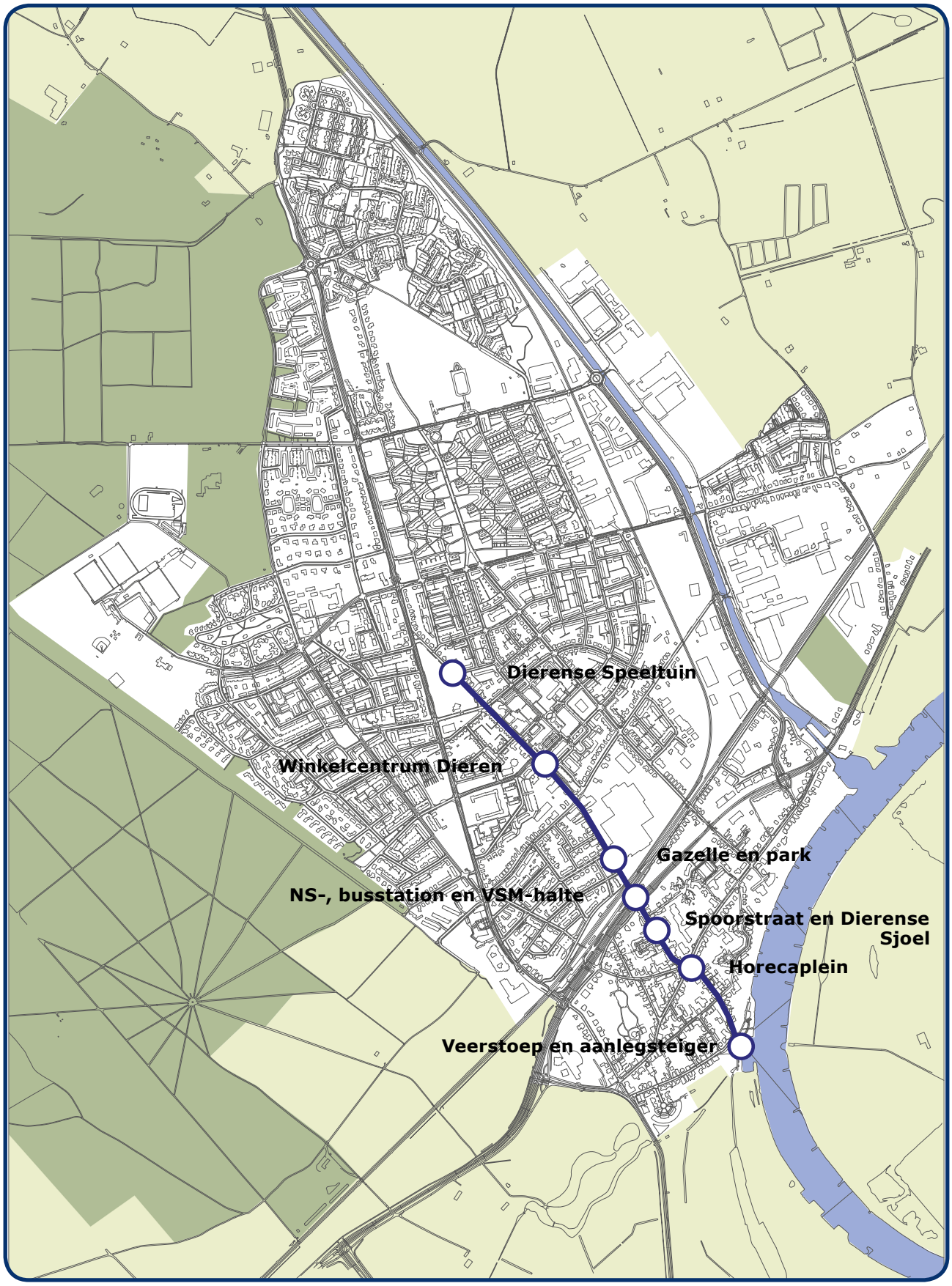

Versterken van de dorpsas Dieren (Kruisstraat, Spoorstraat en Wilhelminaweg)

Dierense parels (momentopname internetpeiling 2018)

foto: Fotoclub Veluwezoom

Dierense parels

1902
GAZELLE
RIJWIELFABRIEK

4.2 Dieren in zijn omgeving

Wat speelt er?

In de directe omgeving van Dieren komen wij onder meer bossen, landgoederen, buitenplaatsen en een aantrekkelijk agrarisch landschap tegen. Deze ligging is in grote delen van het dorp echter nauwelijks voelbaar. Het Hof te Dieren is bijvoorbeeld een landgoed dat dicht tegen het dorp aan ligt en toch nauwelijks beleefbaar is. Met de realisatie van de Traverse Dieren zijn delen van het landgoed via de oude postroute beter toegankelijk en krijgt het landgoed meer aaneengesloten groen. Het sportpark Nieuwland werd tijdens de interviews eveneens genoemd als locatie die ietwat verscholen ligt en slecht verbonden is met zijn omgeving. Ook daar worden inmiddels stappen gezet om dat te verbeteren.

Recreatie en toerisme

Volgens veel Dierenaren profiteert het dorp te weinig van het toerisme op de Veluwe. De Veluwe trekt weliswaar veel bezoekers, maar zij worden te weinig verleid om ook Dieren in te gaan. De ligging van Dieren kan beter benut worden, zo stellen veel deelnemers aan de gebiedsconferentie en internetpeiling. Ook is er volgens hen behoefte aan meer geschikte en onderscheidende verblijfs- en overnachtingsmogelijkheden voor toeristen.

Veerstoep als verbinding naar de IJssel

De Veerstoep is een belangrijke plek in Dieren en verdient volgens velen meer aandacht. Op deze locatie liggen kansen om het water van de IJssel meer te benutten. Niet alleen voor (watersport) toeristen en recreanten, maar juist ook om Dierenaren zelf de IJssel meer te laten beleven. Als concrete ideeën zijn genoemd: een haventje en aanleglocatie, een (water)speeltuin voor kinderen, horeca en wandelroutes langs de IJssel en door de uiterwaarden.

Wat is onze visie?

Jaarlijks trekken vele toeristen en recreanten richting de Veluwezoom. Dieren zou hier meer van kunnen profiteren door zich sterker neer te zetten als alternatief voor de omgeving van de Posbank. Wij zien toerisme en recreatie vooral als een kans om een breder draagvlak voor voorzieningen te krijgen die je ook als bewoner wilt gebruiken. Denk aan een extra restaurant, een aantrekkelijke en snelle fietsroute, een evenement of een extra klant in de winkel.

In veel gevallen zijn de gewenste omgevingskwaliteiten er al, maar moeten zij alleen beter ontsloten worden. Fysiek en digitaal. Daarom richten wij ons op het toegankelijk en bereikbaar maken van deze kwaliteiten door routes te verbeteren en informatie beschikbaar te stellen. Dieren zou, meer dan nu, een uitvalsbasis moeten zijn van waaruit je de omgeving kan verkennen. Daarom ontwikkelen wij Dieren tot een echt 'fietsdorp'. Denk hierbij aan betere fietsverbindingen vanuit het dorp naar het buitengebied en tussen de verschillende fietsroutes onderling of ruimte bieden aan een fietsmuseum. Bestaande routes houden wij tegen het licht en worden zo nodig opgewaardeerd. In het dorp zelf ligt de nadruk op veilige en goed herkenbare fietsroutes.

Vlakbij Dieren liggen prachtige landgoederen, buitenplaatsen, natuur- en agrarische gebieden. Wij willen de toegankelijkheid en beleefbaarheid van deze gebieden minimaal op het huidige niveau houden en waar mogelijk verder verbeteren, zodat het bijvoorbeeld makkelijker wordt om een ommetje te maken vanuit het dorp door het buitengebied. Bijzondere locaties aan de IJssel, zoals de Veerstoep, verdienen extra aandacht.

De verbindingen tussen het dorp en zijn buitengebied zijn ook van belang met het oog op de veranderingen in het klimaat en de biodiversiteit. Een gebied met veel verschillende planten en dieren kan zich beter aanpassen aan veranderingen dan wanneer er weinig verschillende soorten leven. Die verscheidenheid ontstaat als iedere soort een eigen plekje weet te vinden. Ook moeten dieren en planten zich goed kunnen verplaatsen. Deze ruimte hebben zij nodig om zich voort te planten en voedsel of beschutting te zoeken. Daarom streven wij naar goede verbindingen tussen de groene plekken en andere landschapselementen in het dorp.

Wat gaan we doen?

Haal de groene omgeving Dieren in

Wij verbeteren de samenhang in de structuur en het beheer van het openbaar groen. Vooral langs de belangrijke routes door het dorp kan de groenstructuur een kwaliteitsimpuls gebruiken. Door hierbij te kiezen voor gevarieerde inheemse beplanting en bijpassend straatmeubilair dat aansluit op het aangrenzende landschapstype, kan de omgeving tot ver in het dorp worden gevoeld en wordt de verbinding met het buitengebied versterkt. Concreet betekent dit dat wij in Dieren-Zuid aansluiting zoeken bij het IJssel-landschap, in Dieren-West bij de Veluwe en in Dieren-Noordoost bij het agrarische landschap rondom Spankeren. Op buurtniveau kunnen bewoners hier hun eigen accenten aan geven. De groenstructuur speelt ook een rol bij het verbinden van Dieren-Zuid en -Noord en het levendiger maken van het gebied rondom het treinstation. Met de realisatie van de Traverse Dieren wordt in dat opzicht al een belangrijke stap gezet.

Aanleggen stapstenen

Dieren en planten moeten zich goed kunnen verplaatsen tussen natuur- en andere groene gebieden. Een vogel vliegt makkelijk over een woonwijk heen, maar een kikker of een plant verplaatst zich veel langzamer. Via zogenaamde 'stapstenen' kunnen dieren en planten zich ook in stedelijk gebied verplaatsen. Stapstenen zijn kleine leefgebieden, zoals een bosje, een

waterpoel of een stukje bloemrijk grasland. Bij plannen voor sloop/nieuwbouw of een herinrichting van de openbare ruimte onderzoeken wij in de ontwerpfase welke mogelijkheden er zijn voor het aanleggen van stapstenen. Hierbij sluiten wij zoveel mogelijk aan op de bestaande omgeving. Denk aan het doortrekken van een bomenlaan, het aanleggen van natuurlijke oevers langs een sloot of het inrichten van bloemenperkjes als stapsteen voor vlinders. Ook particuliere tuinen en bedrijfsterreinen kunnen met eenvoudige maatregelen aantrekkelijker worden voor plant en dier. Wij denken graag mee en stellen een set inspiratiekaarten op met groene ideeën.

Nieuwe wandel- en fietsroutes

Wij vergroten (de kennis over) de toegankelijkheid van het buitengebied door het realiseren van wandel- en fietsroutes, het verbeteren van de bewegwijzering en het aanbieden van informatie. Om gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die de technologie ons daarbij biedt, is het zaak om informatie over de omgevingskwaliteiten van Dieren op een laagdrempelige manier aan te bieden. Vervolgens dagen wij de samenleving en toeristische sector uit om met recreatieve apps en routes te komen die deze kwaliteiten optimaal benutten.

Onderzoeken groene zone tracé stoomtrein

De Veluwsche Stoomtrein Maatschappij (VSM) verzorgt treinreizen over de meer dan honderd jaar oude spoorlijn Apeldoorn - Dieren. De stoomtrein rijdt vooral in de zomermaanden en weekenden. Langs de spoorlijn, dwars door het dorp, ligt daardoor een zone die nauwelijks gebruikt wordt. Wij gaan onderzoeken of deze zone beter benut kan worden op de momenten dat de trein niet rijdt. Bijvoorbeeld door een parkachtige en klimaatbestendige inrichting (‘groene long’), die bijdraagt aan de woonkwaliteit en het vestigingsklimaat in dit deel van Dieren. Wij zijn ons bewust van de mogelijke beperkingen die de Spoorwegwet met zich meebrengt, maar gaan hierover graag het gesprek aan met de eigenaar van het tracé.

Verbeteren verbinding buitengebied

Door het weghalen van barrières en het uitbreiden van wandel- en fietsnetwerken verbeteren wij de verbindingen met het buitengebied. Op de voormalige hockeyvelden van MHC in Dieren-West liggen kansen voor nieuwe recreatieve functies. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor een doorgaand voetpad naar het achterliggende bosperceel. Ook is er een bewonersinitiatief voor een Tiny Forrest/voedselbos, dat hier een plek kan krijgen. In Dieren-Zuid realiseren wij nieuwe struinpaden door de uiterwaarden van de IJssel. Daarnaast knappen wij de omgeving van de Veerstoep op. Hiervoor maken wij onder meer gebruik van het adviesrapport voor verbetering van de Veerstoep, dat op initiatief van en samen met bewoners van Dieren-Zuid is opgesteld. Bij de verdere uitwerking van de plannen moet eerst duidelijk worden of de ideeën in dit rapport haalbaar zijn en op voldoende draagvlak in de omgeving kunnen rekenen, voordat er definitieve keuzes worden gemaakt. Aangezien het om een initiatief vanuit de samenleving gaat, nemen wij als gemeente in het vervolgproces in eerste instantie een faciliterende rol aan.
De ambities en maatregelen voor het gebied langs het Apeldoorns Kanaal komen aan bod in thema 4.7 (‘Kansen voor de Kanaalzone’).

“Het Apeldoorns Kanaal, de IJssel en de Veluwezoom vormen de sierlijst om Dieren.”
- inwoner Dieren

Omgeving van Dieren

foto: Fotoclub Veluwezoom

4.3 Wonen in Dieren

Wat speelt er?

In Dieren staan een kleine 6500 woningen. Van alle woningen is 60% een koopwoning, 34% wordt verhuurd in de sociale huursector en 6% is particuliere huur. Woningcorporatie Vivare is met ruim 2000 woningen veruit de grootste verhuurder van woningen in Dieren. De andere corporaties, te weten Habion, Portaal en Mooiland, verhuren bij elkaar opgeteld circa 100 woningen.

Dieren vergrijst

De samenstelling van de bevolking verandert. Het aantal ouderen neemt toe, vooral de groep van 75 jaar en ouder groeit sterk. Bovendien blijven ouderen steeds langer zelfstandig wonen. Er komen meer een- en tweepersoonshuishoudens en het aantal gezinnen met kinderen neemt langzaam af. In de komende 10 tot 15 jaar groeit het aantal huishoudens nog, maar het tempo waarin dit gebeurt neemt steeds verder af.

"Meer doelgroepen aantrekken is goed voor de woningmarkt."
- inwoner Dieren

Woningvraag

Recente analyses laten nog een grote vraag naar huurwoningen zien. Dit komt onder meer door de toename van statushouders en mensen met een zorgvraag. Actief woningzoekenden komen over het algemeen echter vrij vlot, dat wil zeggen meestal binnen een jaar, aan een woning. Op lange termijn is de verwachting dat de doelgroep voor sociale huurwoningen kleiner wordt.

Tijdens de interviews en op de gebiedsconferentie gaven mensen aan dat er in Dieren vooral behoefte is aan levensloopbestendige woningen. De deelnemers aan de internetpeiling zouden juist graag meer woningen voor jongeren en gezinnen zien. Uit een recente marktanalyse blijkt dat de woningvraag zich vooral voordoet in de duurdere huur- en koopsegmenten. Ook neemt de vraag naar bijzondere woonvormen toe. Vanuit betaalbaarheidsperspectief hebben huishoudens met een laag middeninkomen, en die niet terecht kunnen in de sociale huursector, het moeilijk op de woningmarkt.

Weinig ruimte

Voor woningbouw geldt al enige tijd: inbreiding gaat voor uitbreiding. Ontwikkelingen binnen bestaand stedelijk gebied zijn echter een heel gepuzzel en vragen om maatwerk. Op deze locaties is de ruimte namelijk schaars. Dat vergt extra inspanningen om naast woningen ook ruimte te vinden voor parkeren, groen en voorzieningen. Bovendien brengen deze locaties soms hoge kosten met zich mee als gevolg van bedrijfsverplaatsing, sloop of sanering. Het realiseren van betaalbare nieuwbouw is hierdoor lastig.

Leefbaarheid Stenfert

Delen van de woningvoorraad in de wijk Stenfert zijn niet meer bij de tijd. Sommige straten en tuinen ogen versleten en rommelig. Mensen

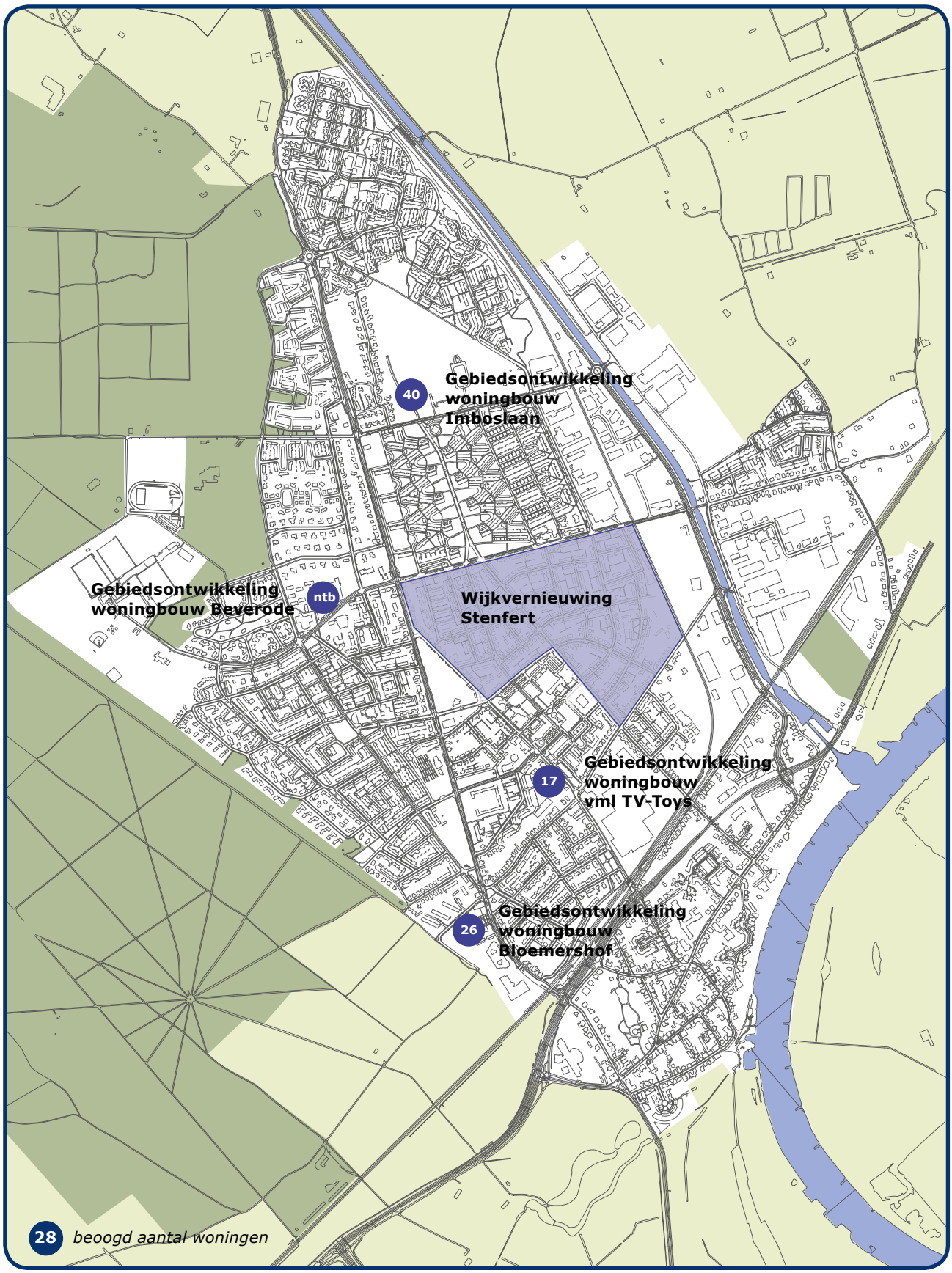

Woningbouwontwikkelingen in Dieren

maken zich zorgen over de leefbaarheid in de wijk als gevolg van een toenemende concentratie van kwetsbare groepen. Sinds 2016 is de landelijke regeling Passend Toewijzen van kracht. Dit heeft tot gevolg dat sociale huurwoningen, meer dan in het verleden, bewoond worden door mensen met een laag inkomen. Dat is vanzelfsprekend ook de bedoeling van deze regeling, maar de keerzijde is dat de woningen in toenemende mate bewoond worden door kwetsbare mensen waaronder mensen die voorheen in instellingen woonden en nu geacht worden zelfstandig te wonen.

Regionale woonagenda

Met de Woonagenda Arnhem e.o. 2017-2027 'Wendbaar sturen, verantwoord versnellen' werken de gemeenten aan voldoende, passende en kwalitatief goede woningen in leefbare wijken en dorpen. De focus ligt op de aanpak van opgaven rondom het wonen die de individuele gemeenten niet alleen kunnen oplossen. Met de agenda wordt de regionale afstemming van woningbouwplannen en ambities vastgelegd.

Wat is onze visie?

Wij streven naar een toekomstbestendige woningvoorraad die past bij de veranderende behoeften van onze inwoners, nu en straks. De Dierense woningmarkt is volop in beweging en de vraag naar woningen is op dit moment groot. Wij vinden dat er ruimte moet zijn om hier met nieuwbouw op in te springen en het aantal woningen licht te laten groeien. Tegelijkertijd willen wij er ook voor zorgen dat wij verstandige keuzes maken voor de toekomst, voor als er bijvoorbeeld minder huishoudens zijn.

Meer dan 95% van de woningen die over 10 jaar nodig zijn, staat er al. Veel van die woningen zijn echter niet duurzaam en flexibel genoeg om aan de toekomstige vraag te voldoen. De minst courante delen van de woningvoorraad zijn het meest kwetsbaar. De grootste opgave op het gebied van wonen en leefbaarheid zit dus in het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad, maar oplossingen zijn vaak complex. Dat vraagt om extra inspanningen van iedereen, vooral van eigenaren. De vele monumentale panden verdienen hierbij bijzondere aandacht.

Wij willen mensen keuzevrijheid bieden, in woningtype en woonmilieu. Daarom honoreren wij niet ieder initiatief voor woningbouw zonder meer. Aan de bouw van nieuwe woningen werken wij alleen mee als deze woningen een aanvulling zijn op wat er al staat. Meer variatie en differentiatie dus, vooral in de delen van Dieren waar nu wel erg veel van hetzelfde is. Bijzondere woonvormen en innovatieve concepten verdienen hierbij onze bijzondere aandacht. Denk aan het kleiner en zelfvoorzienend wonen in een Tiny House. Of aan vormen van particulier opdrachtgeverschap, waarbij bewoners zelf hun huis bouwen. Gezamenlijke woonvormen, zoals meergeneratiewoningen en woongemeenschappen, kunnen eveneens iets toevoegen aan de woningvoorraad van Dieren.

Binnen het woningbouwprogramma zoeken wij naar maatwerk en flexibiliteit, zodat wij adequaat kunnen reageren op ontwikkelingen op de Dierense woningmarkt. De schaarse nieuwbouwmogelijkheden die er zijn, worden strategisch ingezet. Nieuwe plannen moeten gericht zijn op het op gang brengen van zo lang mogelijke verhuisketens. Dat is de effectiefste manier om doorstroming te bevorderen en de juiste woning voor een woningzoekende te krijgen. Voor nieuwe woningen geldt bovendien dat zij de totale opgave om te verduurzamen niet groter mogen maken. Gasloos, energieneutraal en klimaatbestendig zijn het uitgangspunt. Ook moeten nieuwe woningen levensloopgeschikt en flexibel in te richten zijn, zodat zij met kleine aanpassingen door iedereen gebruikt kunnen worden.

Wat gaan we doen?

Bij nieuwbouw ligt de nadruk op het toevoegen van (middel)dure koopwoningen en duurdere huurwoningen (meer dan 710 euro per maand). Dieren-Noord en Dieren-West hebben in verhouding weinig appartementen en veel eengezinswoningen. Het toevoegen van appartementen, om zo

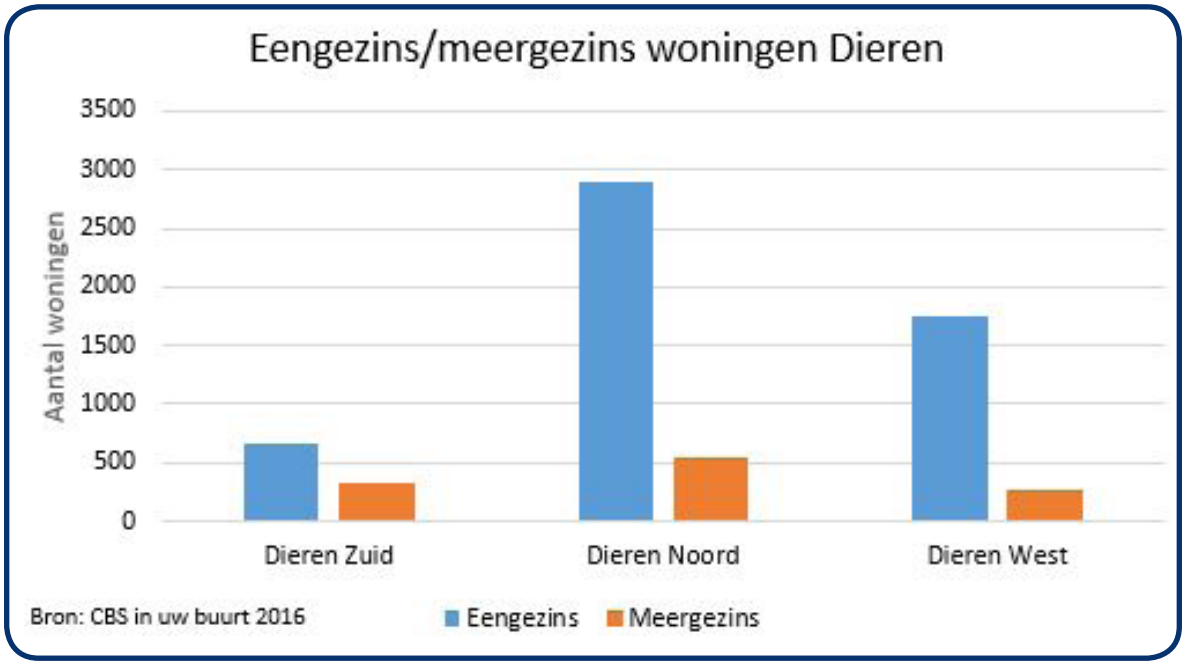
Eengezins/meergezins woningen Dieren
Aantal woningen
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
Dieren Zuid
Dieren Noord
Dieren West
Bron: CBS in uw buurt 2016
Eengezins
Meergezins

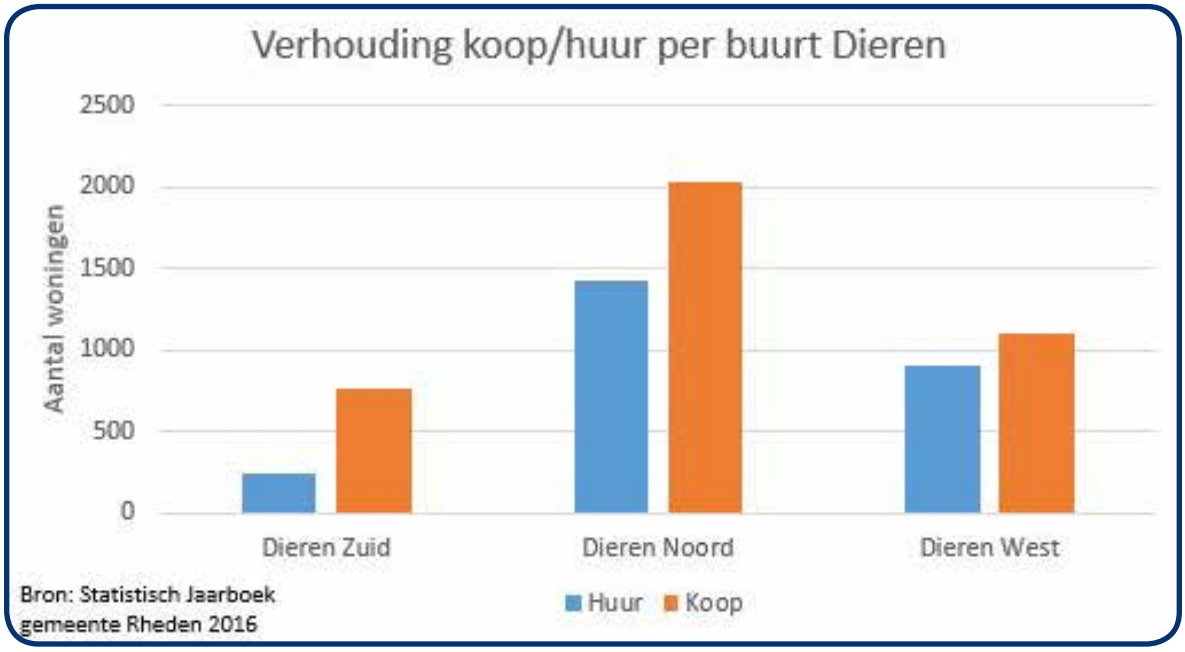
Verhouding koop/huur per buurt Dieren
Aantal woningen
2500
2000
1500
1000
500
0
Dieren Zuid
Dieren Noord
Dieren West
Bron: Statistisch Jaarboek gemeente Rheden 2016
Huur
Koop

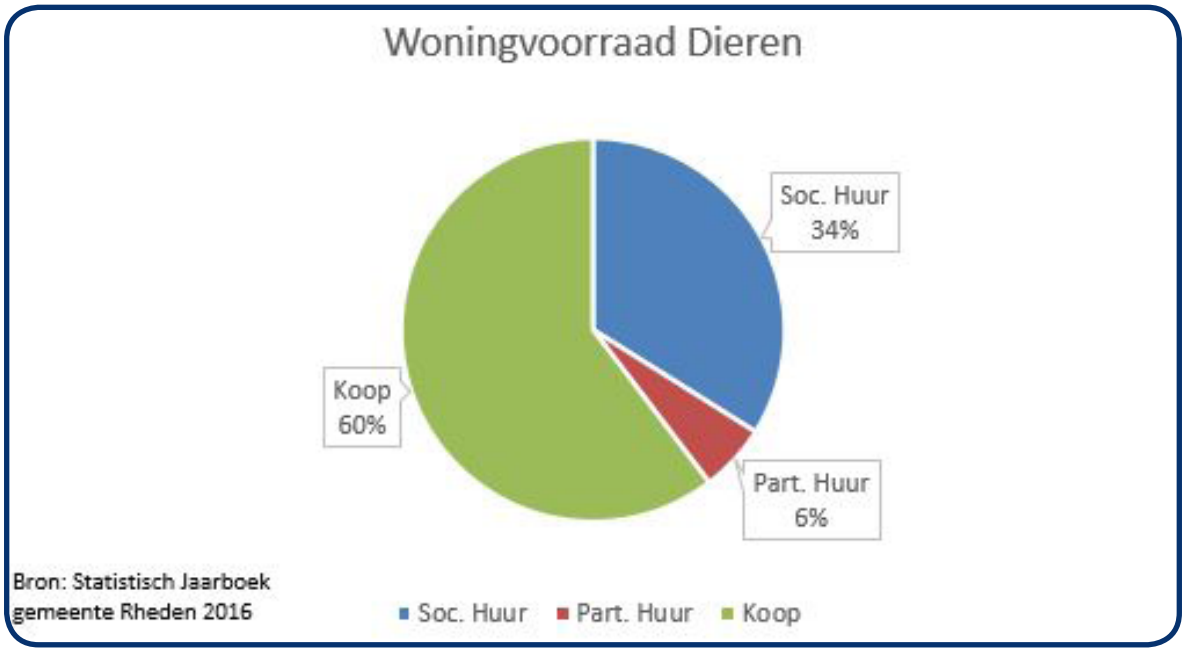
Woningvoorraad Dieren
Soc. Huur 34%
Koop 60%
Part. Huur 6%
Bron: Statistisch Jaarboek gemeente Rheden 2016
Soc. Huur
Part. Huur
Koop

ELKE WEEK
AANBIEDINGEN

meer aanbod te creëren voor ouderen en starters, is in deze delen van Dieren gewenst. Grotere appartementen of eengezinswoningen (>100m²) bieden daarbij meer flexibiliteit voor de toekomst. In 2019-2020 scherpen wij deze en andere uitgangspunten verder aan in een nieuwe woonvisie.

Herontwikkeling leegstaande panden

In het woningbouwprogramma reserveren wij enige ruimte voor de herontwikkeling van leegstaand of vrijkomend vastgoed. Het gaat dan bijvoorbeeld om gebouwen die eerder een winkel- of onderwijsfunctie hadden. Dit lost niet alleen het probleem van de leegstand op, maar kan ook leiden tot onderscheidende en aantrekkelijke woningen.

Meer inzicht in de woningmarkt

Een goede analyse van de woningmarkt geeft antwoord op de vraag hoe deze markt nu en in de toekomst in elkaar zit en wat de belangrijkste opgaven zijn. Om de vinger aan de pols te houden, en bij te kunnen sturen wanneer nodig, gaan wij samen met de andere gemeenten in de regio een monitorsysteem opzetten. Daarnaast voeren wij iedere drie jaar op regionaal niveau een gezamenlijk woningbehoefteonderzoek uit.

Moderniseren bestaande woningen

Wij hebben goede ervaringen met het project 'Mijn huis, mijn toekomst'. Dit project is gericht op het aanpassen van woningen aan de leeftijd van bewoners. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor het instellen van een platform dat gericht is op het verduurzamen en toekomstbestendig maken van woningen in brede zin. Mogelijk kan dit een doorontwikkeling van een bestaand platform zijn.

Wijkvernieuwing Stenfert

Samen met de politie en woningcorporatie Vivare werken wij aan een convenant rondom het toewijzen van woningen aan kwetsbare groepen die soms voor overlast zorgen. Door informatie te delen, proberen de betrokken partijen te voorkomen dat er grote concentraties van kwetsbare groepen bewoners ontstaan die de draagkracht van een buurt te boven gaan. Hiermee denken wij al op redelijk korte termijn een bijdrage te leveren aan het verbeteren, of in ieder geval niet verder verslechteren, van de leefbaarheid in de wijk Stenfert. Daarnaast zijn er andere ingrepen nodig om de leefbaarheid op peil te houden, zoals meer differentiatie in de woningvoorrraad. De fysieke en sociale opgaven waar de wijk voor staat, worden zoveel mogelijk in samenhang in beeld gebracht en opgepakt. In de eerste fase van dit project gaan wij samen met de bewoners van Stenfert, Vivare en andere partners in de wijk de huidige situatie en toekomstige opgaven in beeld brengen en op zoek naar een gedeelde visie voor de vernieuwing van de wijk.

4.4 Ontmoeten en meedoen

Wat speelt er?

Inwoners van Dieren hechten aan de sociale samenhang in hun dorp en de interactie met dorpsgenoten. De toenemende individualisering en digitalisering van de maatschappij roept een tegenreactie op: mensen hebben de behoefte om elkaar te ontmoeten en samen dingen te organiseren.

Ontmoetingsplekken

Voorzieningen zijn ontmoetingsplekken. Of het nu gaat om scholen, winkels, cafés, buurthuizen of de dokter. Mensen komen elkaar er 'toevallig' tegen, maken een praatje en horen de laatste nieuwtjes. Uit de samenleving komt het signaal dat men in Dieren graag meer ontmoetingsplekken ziet. Het dorp beschikt weliswaar over veel basisvoorzieningen, maar het ontbreekt aan één of enkele plekken waar alles en iedereen vanuit verschillende buurten en lagen van de bevolking samenkomt. Iedere groep heeft zijn eigen plek, waardoor geloofsgemeenschappen, verenigingen en clubs soms met de rug naar elkaar toe staan. Uit de internetpeiling blijkt dat er behoefte is aan ontmoetingsplekken (klein en groot), die goed bereikbaar zijn voor alle Dierenaren.

Cultureel leven en evenementen

Dieren kent een redelijk aanbod aan culturele activiteiten. Inwoners zijn over het algemeen tevreden met de huidige situatie. Dit heeft onder meer te maken met de nabijheid van grotere steden, zoals Arnhem, Zutphen en Doetinchem waar een ruim cultureel aanbod is. Dierenaren hechten echter ook aan het lokale culturele aanbod, dat daarmee kan voorzien in een behoefte die aanvullend is op het regionale aanbod. Daarnaast zien mensen graag dat er in Dieren wat meer leven in de brouwerij komt, bijvoorbeeld in de vorm van evenementen.

Toegankelijkheid voor mindervaliden

Voorzieningen en ontmoetingsplekken zijn niet altijd goed bereikbaar voor mensen die slecht ter been zijn, een visuele beperking hebben of anderszins mindervalide zijn. De verkeersdrukte op enkele wegen en het onderhoudsniveau van straten en trottoirs zorgen voor een verminderde toegankelijkheid. Met de toenemende vergrijzing van het dorp is dit een belangrijk aandachtspunt. Ontmoetingen komen immers alleen tot stand als de ontmoetingsplekken bereikbaar en toegankelijk zijn.

Huisvesting scholen

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs neemt af. In Dieren is de krimp zelfs het grootst van de hele gemeente. Daardoor ontstaan op termijn mogelijk huisvestingsvraagstukken. Eventuele leegstand van schoolgebouwen kan een

ongewenste uitstraling op de omgeving hebben. In het voortgezet onderwijs mogen de leerlingen in de bovenbouw van Het Rhedens hun school voortaan in Dieren afmaken. Zij hoeven dan niet meer naar Rozendaal. Hierdoor neemt het fietsverkeer van en naar Dieren af. De routes in Dieren zelf blijven naar verwachting vrijwel gelijk.

Wat is onze visie?

De behoefte aan ondersteuning of hulp voor sociale initiatieven verschilt per wijk. In sommige delen van Dieren maken en onderhouden bewoners zelf hun sociale netwerken. In andere delen van het dorp is er op dat gebied meer ondersteuning nodig. Wij sluiten hier met onze visie en maatregelen zo goed mogelijk op aan.

Wij streven naar een lokale samenleving die veel organiseert en onderneemt. Het stimuleren en intensiveren van ontmoetingen is hierbij essentieel. Ontmoetingen zijn van belang met het oog op sociale veiligheid, maatschappelijke kracht en het tegengaan van eenzaamheid. De buurthuizen nemen in dit opzicht een centrale plek in. Ontmoetingen vinden echter niet alleen binnen plaats. Elkaar buiten ontmoeten, in een gezonde en groene omgeving, is minstens zo belangrijk. Juist in de delen van Dieren die relatief dichtbebouwd zijn, is dat van extra belang. Daarnaast lenen ook culturele activiteiten en evenementen zich bij uitstek om mensen met elkaar in contact te brengen en te verbinden.

Bij het realiseren of vernieuwen van voorzieningen, gaan wij deze voortaan als maatschappelijke ontmoetingsplekken zien. De mogelijkheden voor nieuwbouw zijn echter beperkt. Waarschijnlijk

INTERMEZZO: dorpshuizen

Dorpshuizen spelen een belangrijke rol in de samenleving. Het zijn plekken waar iedereen kan binnenstappen om anderen te ontmoeten. Jong en oud, fit en kwetsbaar. De vrijwilligers die zich voor de dorpshuizen inzetten, geven richting aan hoe het dorpshuis zijn taak invult. De gemeente maakt met de besturen van elk dorpshuis afspraken. De insteek van de samenwerking is partnerschap: het dorpshuis kan niet zonder de gemeente en de gemeente kan niet zonder het dorpshuis.

In Dieren staan twee dorpshuizen. Wijkcentrum De Drieschaar aan de Meidoornlaan biedt plek aan vele clubs, verenigingen en activiteiten, zoals een teken- en schilderclub, een knutselclub, een 55+ middag, een trimclub, een klaverjasclub en een biljartvereniging. MFC De Oase aan het Ericaplein vervult een belangrijke ontmoetingsfunctie en biedt onderdak aan vele verenigingen en activiteiten. Ook is er een Open Tafel-voorziening, waar iedereen kan aanschuiven voor een vers gekookte maaltijd.

krijgen wij in veel gevallen eerder te maken met het afstoten van vastgoed, dan met het realiseren van nieuwe panden. Als wij voorzieningen afstoten, dan zetten wij bij verkoop niet alleen de vastgoedopbrengst voorop, maar kijken ook naar de plannen voor hergebruik. Daarbij staat de vraag centraal of het plan bijdraagt aan het stimuleren van ontmoetingen en of er een duurzaam beheermodel achter zit.

De behoefte aan voorzieningen verandert voortdurend. Huidige gebruikers kunnen steeds vaker als tijdelijke gebruikers worden gezien. Gebouwen moeten daarom gemakkelijk door anderen gebruikt kunnen worden en flexibel in te richten zijn. De gebouwen hebben een open en uitnodigende uitstraling en staan bij voorkeur op prominente plekken in het dorp. Waar mogelijk stellen wij voorzieningen open voor de buurt, zodat de drempel om binnen te stappen zo laag mogelijk is. Voorzieningen moeten goed bereikbaar en toegankelijk zijn voor ouderen, mensen die slecht ter been zijn of andere mindervaliden. Dat geldt voor het gebouw zelf, maar zeker ook voor de ruimte eromheen. Alleen dan gaat van een gebouw en zijn omgeving een aantrekkende werking uit en nodigt het uit tot nieuwe initiatieven en ontmoetingen.

Wat gaan we doen?

Ieder initiatief dat gericht is op het stimuleren van ontmoetingen in maatschappelijk vastgoed, benaderen wij vanuit een positieve houding. Huidige gebruikers vragen wij open te staan voor ideeën die het draagvlak van de voorziening vergroten. Wij geven zoveel mogelijk ruimte aan initiatieven en faciliteren waar mogelijk.

"Stimuleer ideeën en initiatieven van straten en buurten, daar worden contactmomenten in relaties omgezet."
- inwoner Dieren

Realiseren nieuwe voorzieningen

Wanneer wij een voorziening realiseren, dan nodigen wij de samenleving uit daar op in te spelen met eigen initiatieven. Wij verwachten dat op deze manier nieuwe ideeën en functies worden aangedragen en combineren die met ons eigen initiatief. Bijvoorbeeld: als wij maatschappelijk vastgoed nieuw- of verbouwen, dan krijgt de samenleving de gelegenheid dat plan aan te vullen met eigen initiatieven. Misschien wil iemand in een schoolgebouw wel een cursuscentrum beginnen of

ziet iemand kansen om bij een sportvoorziening een speelparadijs of naschoolse opvang te realiseren. De uitnodiging aan de samenleving om met ideeën te komen, is geen vrijbrief. Initiatiefnemers moeten naast een goed plan ook daadkracht tonen en over financiering beschikken.

Meer samenhang en bekendheid voorzieningen

Er is behoefte aan meer verbinding tussen de voorzieningen. Door van elkaar te weten waar iedereen mee bezig is, kun je elkaar versterken en activiteiten onder de aandacht brengen. Een goed overzicht van alles wat er te doen is in het dorp draagt hieraan bij. Daarom gaan wij in overleg met de eigenaren, beheerders en gebruikers van voorzieningen een gezamenlijke activiteitenkalender in gebruik nemen.

Openbare ruimte beter toegankelijk

Om het voor mensen die slecht ter been zijn eenvoudiger te maken om bij de winkels, de dokter of een buurthuis te komen, hebben wij een aantal richtlijnen voor de openbare ruimte opgesteld. Deze richtlijnen geven onder meer aan hoe breed trottoirs moeten zijn, zodat een rolstoel- of rollatorgebruiker er ongehinderd gebruik van kan maken. De richtlijnen komen op tafel bij nieuwe plannen of aanpassingen aan bestaande wegen. Daarnaast gaan wij de looproutes in kaart brengen tussen buurten met veel ouderen en de belangrijkste voorzieningen in Dieren. Langs die routes zorgen wij voor voldoende rustpunten en bankjes, zodat mensen zo lang mogelijk op eigen kracht bij de voorzieningen kunnen komen.
Verder houden wij bij veranderingen aan wegen, parkjes en pleinen zoveel mogelijk rekening met de bereikbaarheid en toegankelijkheid ervan voor mensen met een visuele beperking. Dit geldt in het bijzonder voor drukke en veelgebruikte plekken, zoals het winkelcentrum Dieren en het stationsgebied.

> *"Sommige voorzieningen zijn slecht bereikbaar voor mensen die slecht ter been of rolstoelafhankelijk zijn."*
> *- inwoner Dieren*

Ontmoeten en bewegen in het groen

Bij aanpassingen aan onze straten, pleintjes en parken kiezen wij voor een inrichting die bijdraagt aan het stimuleren van ontmoetingen en in beweging krijgen van mensen. Bestaande groene plekken willen wij beter benutten. Bijvoorbeeld in het Carolinapark zijn er vanuit sociaal-cultureel oogpunt kansen voor extra activiteiten en ontmoetingen. Een mooi voorbeeld hiervan is het Carolinafestival dat in 2018 voor het eerst georganiseerd werd. In Dieren-Noord kan het Vogelplantsoen beter benut worden. Onze begraafplaatsen nemen als groene en rustige gedenkparken een bijzondere plek in bij dit thema.

Spelen

Wij zorgen voor voldoende speelvoorzieningen voor een gezonde fysieke, mentale en sociale ontwikkeling van kinderen. Om kinderen genoeg uitdaging te bieden bij het spelen, brengen wij het aantal losse speeltoestellen en kleine speelplekken terug en voegen deze samen in grotere en aantrekkelijkere speelplekken, waaronder natuurspeelplaatsen. Bij nieuwe speelplekken is er ruimte voor maatwerk en pakken wij de concrete uitwerking samen met buurtbewoners op.

INTERMEZZO: inloophuis

Het Duynhuis aan de Van der Duyn van Maasdamstraat biedt onderdak aan diverse maatschappelijke organisaties die zich bewegen op het terrein van participatie, armoedebestrijding en de circulaire economie van Dieren.

Eén van die organisaties is het Inloophuis. De meeste 'inlopers' zijn mensen die ergens in hun leven zijn vastgelopen of op de een of andere manier tussen wal en schip zijn geraakt. In het Inloophuis vinden zij een rustpunt in de grote huiskamer en een luisterend oor bij mensen die om hen geven. Naast het Inloophuis bruist het Duynhuis van allerlei andere activiteiten, ontmoetingen en bedrijvigheid.

4.5 Leefbaar en gezond

Wat speelt er?

Dieren bestaat uit verschillende buurtjes. Elke buurt heeft zijn eigen kwaliteit, met een eigen bouwjaar, bouwstijl en karakter. Veel vraagstukken die zijn opgehaald, verschillen per buurt en moeten vanwege die verschillen misschien ook wel per buurt worden aangepakt.

Groenbeheer

Daar waar sommige Dierenaren aangeven dat zij tevreden zijn met de hoeveelheid groen in hun buurt, geven anderen juist aan dat er wel wat meer groen mag komen. Initiatieven waarbij bewoners een deel van het groenbeheer in hun buurt in eigen hand hebben genomen, worden als positief beoordeeld. Daar liggen meer kansen, zeggen sommigen. Tegelijkertijd zit er een grens aan wat mensen vrijwillig kunnen doen.

Verkeer

Autoverkeer heeft een negatieve invloed op de milieukwaliteit en het is één van de redenen waarom een deel van de mensen, vooral ouderen, de toegankelijkheid van Dieren voor fietsers en wandelaars als matig ervaart. De Harderwijkerweg wordt door veel bewoners genoemd als straat met (te) veel verkeer. Daarnaast zijn er ergernissen over autoverkeer dat te hard door woonstraten rijdt, onvoldoende parkeerplekken en onhandig geparkeerde auto's.

Met de Traverse Dieren wordt het doorgaande verkeer gescheiden van het dorpsverkeer. Dit zorgt niet alleen voor een betere doorstroming, maar draagt ook bij aan de leefbaarheid en de verbinding van Dieren-Noord en -Zuid. Met de nieuwe parkeervoorziening behoort parkeeroverlast in de omgeving van het station tot het verleden. Op termijn kan het gevoel van verkeersveiligheid op de Harderwijkerweg verbeteren, omdat verkeer richting Eerbeek en Apeldoorn dan in toenemende mate gebruik maakt van de route over de N786 langs het kanaal.

Spoorlijn

De spoorlijn zorgt voor een goede bereikbaarheid van Dieren, maar ook voor lawaai en andere overlast. Vooral de goederenterreinen veroorzaken geluid en trillingen, die door mensen als hinderlijk worden ervaren. De spoorlijn kan in de komende jaren drukker worden.

Bodemkwaliteit

Ten noorden van het spoor is de kwaliteit van de bodem over het algemeen goed. Voor dit gebied is het uitgangspunt om die kwaliteit te behouden. In Dieren-Zuid is de bodemkwaliteit niet optimaal, vooral door lood in de bodem. Een hoog loodgehalte is ongezond voor met name jonge kinderen. Voor dit deel van Dieren ligt er dan ook een doelstelling om de bodemkwaliteit te verbeteren.

Gezondheid

In de Omgevingswet krijgt het thema 'gezondheid' een plek als onderdeel van de fysieke leefomgeving. Voor een effectieve preventie van

"De leefbaarheid en veiligheid worden aanzienlijk aangetast door de grote verkeersstroom op de Harderwijkerweg. Er wordt veelal te hard gereden en veilige oversteekpunten zijn er nauwelijks."
- inwoner Dieren

overgewicht is naast voorlichting over gezonde voeding en bewegen, bijvoorbeeld ook een leefomgeving nodig die bewegen en gezond eten stimuleert. In negatieve zin kan er sprake zijn van een stapeling van effecten: geluid van auto- en treinverkeer, plus fijnstof in de lucht, plus de kwaliteit van de bodem en mogelijke hittestress levert een bepaalde gezondheidssituatie op. Met de 'Gelderse Gezondheidswijzer Quickscan Gezonde Leefomgeving' wordt dit thema gericht aangepakt door de GGD's in Gelderland.

Huisvesting van arbeidsmigranten

De eerste prioriteit van arbeidsmigranten ligt op werk en inkomen. Huisvesting is vaak van ondergeschikt belang. Hierdoor sluit hun leefpatroon soms niet aan bij de omgeving. Hoewel dit in Dieren nog nauwelijks speelt, leidt de huisvesting van grote groepen arbeidsmigranten in andere delen van de gemeente soms tot overlast voor omwonenden. Met het oog op de leefbaarheid in onze dorpen en om problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid te voorkomen, onderzoeken wij de mogelijkheden voor het opstellen van gemeentelijk beleid.

Wat is onze visie?

Iedere buurt heeft een eigen karakter en ontwikkelt zich anders. Wij onderkennen deze verschillen en koesteren de diversiteit die er in Dieren is. Eén ding is echter gelijk: in alle buurten streven wij naar een veilige en gezonde leefomgeving.

Veiligheid hangt nauw samen met de manier waarop wij onze straten, parkjes en speeltuinen inrichten en onderhouden. Denk aan niet verlichte achterpaden, slecht onderhouden speeltoestellen of straten die uitnodigen om hard te rijden. Soms gaat het om objectief meetbare veiligheid, maar nog veel vaker gaat het om gevoelens van veiligheid. Gebruikers verschillen in de manier waarop zij veiligheid beleven. Zo kan de aanwezigheid van veel mensen 's avonds op straat sommigen een gevoel van veiligheid geven, terwijl anderen er juist door afgeschrikt worden. Bij aanpassingen in de openbare ruimte zijn wij ons bewust van deze verschillen en houden hier rekening mee door gebruikers al in een vroeg stadium bij de planvorming te betrekken.

Een groene leefomgeving heeft een verkoelend effect, werkt stressverminderend en heeft een positief effect op het welzijn van mensen. De manier waarop de leefomgeving is ingericht, kan hen aansporen tot gezond gedrag. Een park in de buurt draagt bijvoorbeeld bij aan meer lichaamsbeweging en kan als ontmoetingsplek eenzaamheid tegengaan. Een ander voorbeeld zijn maatregelen om het gebruik van de fiets te bevorderen. Dit leidt niet alleen tot een betere gezondheid van degene die wat vaker de fiets pakt, maar ook tot minder autoverkeer en een betere luchtkwaliteit. Wij streven naar een inrichting van de leefomgeving die bewoners schijnbaar ongemerkt een duwtje in de rug geeft en hen stimuleert gedrag te vertonen dat hun welzijn op de lange termijn ten goede komt.

Wat gaan we doen?

Quickscan gezonde leefomgeving

Met de Gelderse Gezondheidswijzer wordt een eerste stap gezet om het thema gezondheid, sterker dan voorheen, te laten doorwerken in ruimtelijke keuzes. Samen met de GGD gaan wij de Quickscan die bij de gezondheidswijzer hoort, toepassen op al onze dorpen en dus ook op Dieren. Aan de hand van de uitkomsten bekijken wij vervolgens met onze partners hoe deze resultaten een plek krijgen in het regionale en lokale beleid.

Beperken overlast spoor

Met de provincie Gelderland en de gemeenten langs het spoor voeren wij geluidsmetingen uit.

Geluidscontouren 2016 (links) en 2026 (rechts) in aantal decibel

Intensiteiten wegverkeer in 2016 (links) en 2026 (rechts) in aantal motorvoertuigen per etmaal

Deze metingen geven een goed beeld van het gebruik van het spoor. Wij spannen ons in om de overlast voor onze inwoners zo beperkt mogelijk te houden. Wij kaarten dit onderwerp regelmatig aan bij ProRail en vragen ook in Den Haag aandacht voor onze zorgpunten.

Versterken groen raamwerk

In Dieren is een groen raamwerk aanwezig, maar niet iedereen ervaart het ook als zodanig. Onze inzet is erop gericht om de bestaande groene kwaliteiten te behouden en waar mogelijk verder te ontwikkelen. Bomen en ander groen kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt om wijken

te verbinden en bewoners elkaar te laten ontmoeten. Ook kan het groene raamwerk helpen om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Bovendien streven wij naar 20% minder verharding bij het onderhoud en de herinrichting van de openbare ruimte.

Adopteren openbaar groen en straatmeubilair

Wij wijzen bewoners actief op de mogelijkheid om openbaar groen en straatmeubilair te adopteren. Op deze manier leggen bewoners eigen accenten in het openbaar groen in hun buurt. Geadopteerde locaties blijven openbaar. De gemeente faciliteert met planten, de bewoners zorgen voor onderhoud. Groenadoptie blijkt in de praktijk overigens ook bij te dragen aan de sociale samenhang en ontmoetingen in buurten.

De fiets als alternatief

Voor veel bewoners en werknemers in Dieren is de fiets een goed alternatief voor de auto. Daarom willen wij een succes maken van de geplande snelfietsroute naar Arnhem en onderzoeken de mogelijkheden voor een route naar Apeldoorn. Andere fietsroutes maken wij zo goed en comfortabel mogelijk, met zo min mogelijk vertragingen voor de fietser. Bij aanpassingen aan wegen is dit een belangrijk onderdeel van de inrichting. Ook kan het ertoe leiden dat fietsers vaker voorrang krijgen bij verkeerslichten.
Daar waar spoorwegovergangen met het oog op de veiligheid sluiten, zien wij in overleg met ProRail toe op voldoende alternatieve routes en keuzemogelijkheden voor de fietser.

Woonstraten als 30km-zone

Bijna alle woonstraten in Dieren zijn aangeduid als 30km zone, maar sommige van deze straten blijken voor verkeersdeelnemers nog onvoldoende herkenbaar. Bij een herinrichting van de straten heeft dit onze nadrukkelijke aandacht. Naast de inrichting van de straten speelt ook de houding en het gedrag van automobilisten (vaak bewoners zelf) een belangrijke rol. Hun gedrag veranderen ligt complex en ontstijgt de reikwijdte van deze visie. Bewoners kunnen hierin een rol spelen door elkaar op ongewenst gedrag aan te spreken of initiatieven te ontplooien die bijdragen aan verantwoord rijgedrag in woonstraten.

"Er zou wel wat leukers met het Ericaplein gedaan mogen worden. Als er geen markt is, ziet het er saai uit. Bijvoorbeeld een speelplek voor kinderen zou een verbetering zijn."
- inwoner Dieren

4.6 Duurzaam Dieren

Wat speelt er?

Met de Rhedense Klimaataanpak worden de opgaven op het gebied van energietransitie (het overschakelen van fossiele brandstof naar duurzame energie) en klimaatbestendigheid (het inspelen op een veranderend klimaat) in samenhang opgepakt.

Klimaatverandering

Ons klimaat verandert. Het wordt warmer: de gemiddelde temperatuur stijgt, en ook aaneengesloten warme periodes treden vaker op. Er zal meer regen vallen en de kans op extreme buien neemt toe. Aan de andere kant kunnen ook langere periodes van droogte voorkomen. Dit heeft gevolgen voor mens en natuur. De Agenda Ruimtelijke Klimaatadaptatie beschrijft de kwetsbaarheden en opgaven per kern, zo ook voor Dieren.

Energietransitie

Veel woningen in Dieren zijn onvoldoende energiezuinig of toekomstbestendig en er wordt nog maar mondjesmaat duurzame energie opgewekt. Met de energietransitie staan wij in Dieren dan ook voor een enorme opgave. De gemeente Rheden wil in 2040 CO2 neutraal zijn. Dat wil zeggen dat alle verbruikte energie groen en lokaal wordt opgewekt. Ook op kortere termijn zijn de doelstellingen ambitieus met in 2020 een energiebesparing van 1,5%, een aandeel duurzame energie van 14% en een vermindering van de CO2-uitstoot met 20% ten opzichte van 2010.

Het Gelders Energieakkoord

Door 200 partijen, waaronder bijna alle gemeenten in Gelderland, is het Gelders Energieakkoord (GEA) ondertekend. Het GEA wil een belangrijke bijdrage leveren aan een breder klimaatbeleid. De afspraken gaan onder meer over het aanpassen

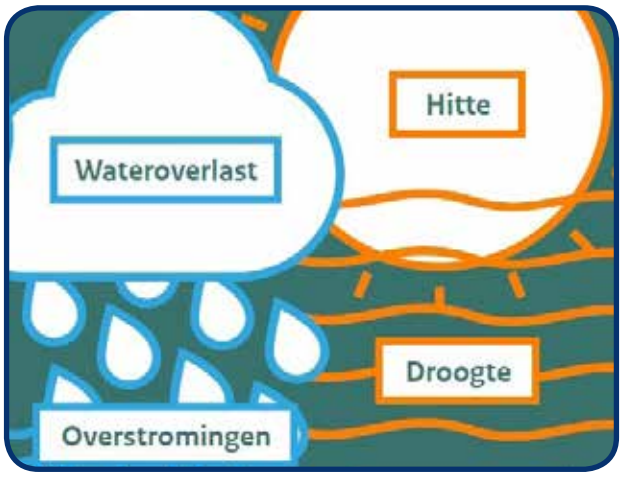

Bron: Handreiking Stresstest Light, Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

aan een veranderend klimaat. Aan de hand van het GEA wordt besproken op welke manier projecten kunnen worden opgestart en hoe partijen kunnen samenwerken om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Wat is onze visie?

Om in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren in Dieren moeten wij nu al rekening houden met de veranderingen in het klimaat. Wij zien dit als een gedeelde verantwoordelijkheid en vinden het belangrijk dat alle partners in het gebied hun rol daarin pakken. Hierbij geldt: alle beetjes helpen! Denk aan het opvangen van regenwater in een ton voor het besproeien van de tuin. Of aan groen in plaats van stenen, zodat regenwater makkelijker de grond kan intrekken. Een groene tuin met veel bomen zorgt op warme zomerdagen bovendien voor de nodige verkoeling. Iedere druppel telt, iedere plant is er eentje. Zo maken wij Dieren waterbestendiger, koeler en aantrekkelijker voor mens, plant en dier.

Hinder en overlast door klimaatverandering zijn niet altijd te voorkomen. Zelfs als de riolering en waterberging goed functioneren en alle mensen hun tuin vergroenen, kan de straat enige tijd vol water staan. Klimaatverandering gaat voor een deel over het accepteren van deze gevolgen. Als beheerder van de openbare ruimte kijken wij bij alle ingrepen steeds op welke manier wij dat zo klimaatbestendig mogelijk kunnen doen. In onze rol als regisseur van particuliere initiatieven brengen wij dit thema in bij bouw- en ontwikkelplannen en toetsen op zaken die zijn vastgelegd in regels. Wij delen beschikbare informatie rondom klimaateffecten en stimuleren klimaatbestendig bouwen. Onze inwoners faciliteren wij om zelf – met hun eigen straat of buurt- praktische invulling aan klimaatadaptatie te geven.

Daar waar fossiele energie ver van huis uit de bodem wordt gehaald, vindt de opwekking van hernieuwbare energie veelal lokaal en bovengronds plaats. Energie wordt door zonnepanelen, windmolens, biomassa-installaties en andere technieken steeds zichtbaarder in het landschap en dat vraagt om goede landschappelijke inpassing. Wij staan open voor innovatieve en technologische ontwikkelingen en bieden ruimte om te experimenteren.

Een deel van Dieren ligt binnen het beschermingsgebied van de drinkwaterwinlocatie Ellecom. Deze ligging is onder meer van belang met het oog op de energietransitie en het veranderende klimaat. Bij nieuwe ontwikkelingen moet altijd gekeken worden of er sprake is van mogelijke beïnvloeding van de verschillende bodemlagen. Bepaalde ingrepen in de ondergrond, bijvoorbeeld voor warmte-koude opslag, zijn niet toegestaan. De Omgevingsverordening Gelderland is richtinggevend voor wat in het beschermingsgebied kan worden toegestaan en onder welke voorwaarden.

Wat gaan we doen?

Uitvoeren stresstest klimaat

Wij werken samen met het waterschap en onze buurgemeenten aan het klimaatbestendig maken van onze regio. In 2019 gaan wij aan de slag met de 'stresstesten' van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Met zo'n stresstest komen de kwetsbare plekken die gevoelig zijn voor wateroverlast, droogte en hitte nog beter in beeld. Daarna gaan wij samen met onze partners op zoek naar de juiste maatregelen.

Inrichten van de openbare ruimte

In alle projecten die wij in de openbare ruimte uitvoeren, geven wij zo goed mogelijk invulling aan het begrip klimaatbestendigheid. Bijvoorbeeld door het afkoppelen van wegen en andere verharde oppervlakken van het riool, het bergen van water in wadi's en het planten van bomen en struiken op plekken waar veel verharding is.
Het terugdringen van verstening en het afkoppelen van hemelwater van het riool levert een extra aanvulling van het grondwater op. Om bodem- en grondwaterverontreiniging in het beschermingsgebied te voorkomen, is de regelgeving in de Omgevingsverordening Gelderland leidend bij nieuwe ontwikkelingen.

Vergroenen van tuin en buurt

Met de Operatie Steenbreek willen wij bewoners enthousiasmeren om hun tuinen te vergroenen en daarmee bij te dragen aan een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving. De nadruk ligt op relatief eenvoudige aanpassingen en maatregelen om water- en hitteoverlast te verminderen. Aan de hand van een aantal proefprojecten onderzoeken wij welke ondersteuning inwoners hierbij nodig hebben. Voor de Operatie Steenbreek zoeken wij de samenwerking op met de groene scholen en organisaties in onze gemeente.

> *"Sommige tuinen zijn (bijna) volledig betegeld. Hier is veel winst te halen. Iedere m² groen in plaats van tegels draagt bij aan de leefbaarheid."*
> *- inwoner Dieren*

Opstellen Routekaart Rheden Energieneutraal

Wij maken een Routekaart Rheden Energieneutraal, waarin aandacht is voor zaken als energiebesparing, afkoppelen van het gas en het opwekken van duurzame energie. In de Routekaart staan de opgaven voor de jaren 2018-2024 en een doorkijkje voor de jaren na 2024. Samen met inwoners, ondernemers en organisaties maken wij voor ieder dorp, waaronder Dieren, een concrete uitwerking van de routekaart en ieders rol hierin.

Energie besparen

Wij zetten maximaal in op energiebesparing, onder meer door voorlichting te geven over energiebesparende maatregelen. Inwoners, ondernemers en organisaties stimuleren wij om hun woningen, bedrijfspanden en gebouwen te isoleren. Het beschermd dorpsgezicht in Dieren-Zuid en de vele historische panden en monumenten vragen om maatwerk en alternatieven op het gebied van energiebesparing en –opwekking. Daarom zoeken wij actief naar innovatieve methoden en technieken die de historische kwaliteiten van het pand niet aantasten, zoals de toepassing van zonnedakpannen of teslaleitjes.

Voor Operatie Steenbreek *Na Operatie Steenbreek*

Opwekken duurzame energie

Het opwekken van voldoende duurzame energie is alleen mogelijk met een mix van alle vormen, zoals zonne-energie, windenergie, warmte- en koudeopslag, collectieve warmte, biomassa en misschien zelfs energie uit water. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor het realiseren van zonneparken. In deze parken wekken bedrijven of coöperaties met grote aantallen zonnepanelen energie op. Om een groot beslag op de vrije ruimte voor te zijn, gaat onze voorkeur voor de collectieve opwekking van zonne-energie uit naar grote dakoppervlakken, zoals van bedrijfsgebouwen, sporthallen of zorginstellingen. Dit is efficiënt en praktisch, ook omdat het opwekken van energie plaatsvindt dichtbij de afnemer. Windenergie is voor de gemeente Rheden een betrekkelijk nieuw thema. Wij gaan daarom eerst de randvoorwaarden op het gebied van wet- en regelgeving, ruimtelijke kwaliteit en draagvlak in de samenleving verder onderzoeken voordat wij hier een besluit over nemen. In dit onderzoek betrekken wij de omgeving van het bedrijventerrein De Kanaalzone als mogelijke locatie.

Onderzoek 'van het gas af'

Door het sluiten van de gaskraan op relatief korte termijn, moeten wij versneld van het gas af. Dat betekent dat wij samen met bewoners, coöperaties en de netbeheerder op zoek moeten naar andere manieren van verwarmen, bijvoorbeeld in de vorm van elektrische of collectieve warmte. Nieuwbouw is voortaan gasloos. Imbos is de eerste nieuwbouwontwikkeling in Dieren waarbij dit een uitgangspunt is. Bestaande woningen, bedrijfspanden en andere gebouwen moeten nog van het gasnetwerk afgekoppeld worden. Met de netbeheerder en andere partijen die gebruik maken van de infrastructuur in de ondergrond, onderzoeken wij als eerste stap in dat proces welke wijken kansrijk zijn om mee te starten.

"Laten we het als overheid en burger samen oppakken. Geef de inwoners tips & tools om kleinschalig en adequaat mee te helpen."
- inwoner Dieren

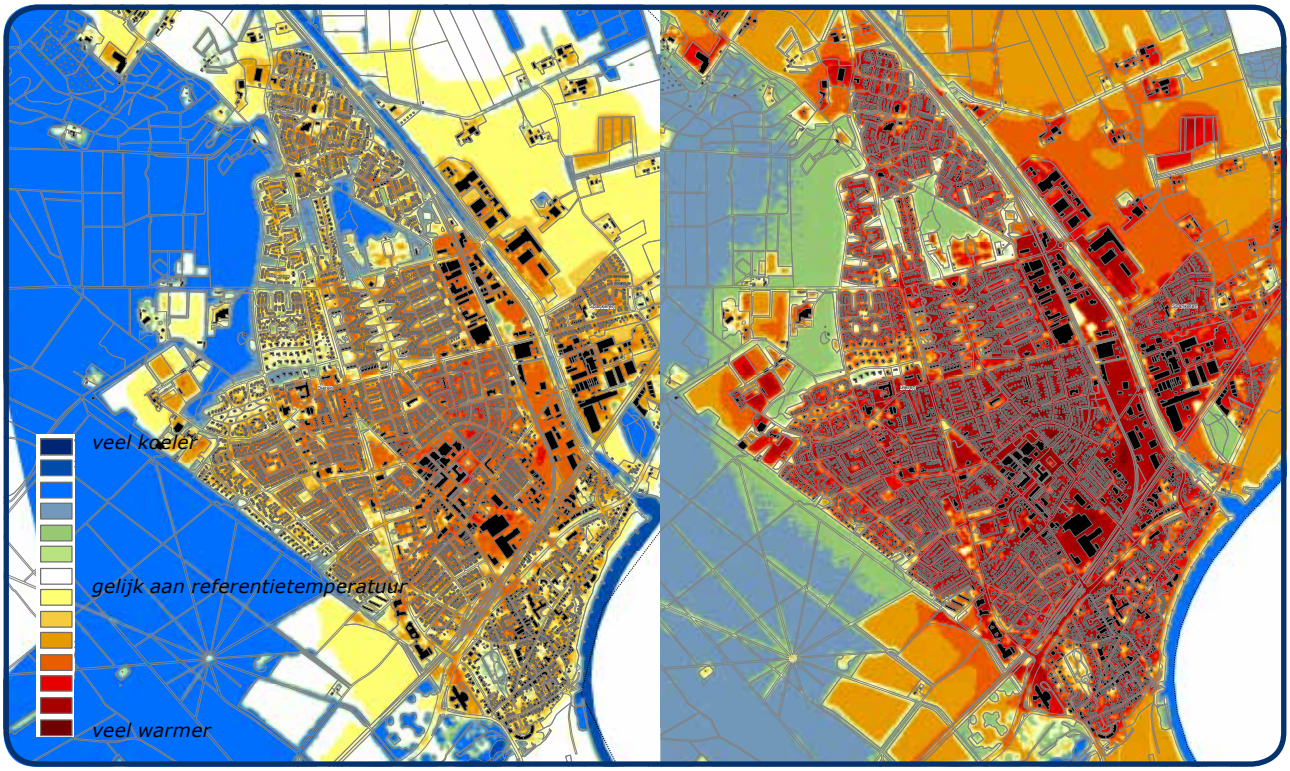

Luchttemperatuur in Dieren in 2017 (links) en in 2050 (rechts)

INTERMEZZO: Hittekaarten Dieren

Het hittemodel op deze pagina geeft een voorspelling van de luchttemperatuur op ongeveer 1,5 meter boven de grond, rond 15.00 uur op een hete, bijna windstille middag tijdens een fictieve hittegolf. De kaarten tonen de lokale temperatuur op een relatieve schaal: van veel koeler tot veel warmer dan buiten het stedelijk gebied. De kaarten geven zo een indicatie van temperatuurverschillen tussen straten en wijken.

Bron: "Hittestress: een verkenning van de hitte overdag en 's nachts in de gemeente Rheden gedurende een hittegolf", advies- en ingenieursbureau Tauw, juni 2017.

4.7 Kansen voor de Kanaalzone

Wat speelt er?

In de Kanaalzone is veel bedrijvigheid, maar delen van het bedrijventerrein zijn verouderd en de uitstraling laat op sommige plekken te wensen over. Een verbetering van het vestigingsklimaat is nodig om ook op lange termijn aantrekkelijk te zijn voor nieuwe bedrijven, hun bezoekers en werknemers. Het ontbreekt vooralsnog aan een gezamenlijke identiteit in het gebied.

Ruimtebehoefte bedrijven

Regionaal is er sprake van een overaanbod aan bedrijventerreinen, maar het beeld van overcapaciteit wordt door sommige ondernemers niet herkend. De overgang naar een circulaire economie en duurzame energieopwekking heeft gevolgen voor de ruimtebehoefte van bedrijven. De circulaire economie vraagt om nieuwe logistieke systemen en ruimte voor opslag van grondstoffen en retourstromen. Het opwekken van duurzame energie heeft ook zijn weerslag op de huisvesting van bedrijven. Bijvoorbeeld in de vorm van zonnepanelen op panden, zonneweiden op braakliggende terreinen of restwarmte voor naastgelegen woonwijken.

Schaalverkleining en schaalvergroting

Door trends op het gebied van digitalisering en duurzaamheid zijn er uiteenlopende ontwikkelingen zichtbaar op de markt voor bedrijfshuisvesting. Enerzijds is er sprake van schaalverkleining. De gemiddelde bedrijfsgrootte in werkzame personen neemt af en er is behoefte aan werklocaties voor kleinere bedrijven, bedrijfsverzamelgebouwen en werkplekken voor starters en ZZP-ers. Anderzijds is er sprake van schaalvergroting. Bedrijven opereren steeds vaker internationaal en in specifieke sectoren, zoals logistiek en industrie, neemt de gemiddelde grootte van bedrijven juist toe. Voor beide ontwikkelingen geldt dat de gebruikers hogere eisen stellen aan de kwaliteit van de omgeving dan in het verleden.

"Voor een verouderd bedrijventerrein als de Kanaalzone is -naast korte termijnacties- een lange termijnvisie nodig."
- inwoner Dieren

Wat is onze visie?

De Kanaalzone is één van de entrees naar het dorp en kan Dieren in positieve zin op de kaart zetten. Wij willen het voor ondernemers en bedrijven aantrekkelijker maken om zich in Dieren te vestigen en willen het lokale ondernemerschap versterken. Daarvoor is het onder meer van belang dat het bedrijventerrein gerevitaliseerd wordt, door:

- aantrekkelijke bedrijfspanden;
- meer groen;
- goed ingerichte en onderhouden straten.

Veel innovatieve bedrijvigheid in de Kanaalzone vindt plaats achter gesloten deuren. Wij willen deze bedrijvigheid beter zichtbaar maken voor bewoners en bezoekers.

De hoofdactiviteit in de Kanaalzone is en blijft bedrijvigheid. Door het verbeteren van de kwaliteit in het gebied en met een juiste branding, blijft de Kanaalzone ook op lange termijn een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en ondernemers. Hierbij is het streven om plek te bieden aan verschillende vormen van hoogwaardige werkgelegenheid op een aantrekkelijk en duurzaam bedrijventerrein. Zeker in combinatie met de goede bereikbaarheid liggen er volop kansen.

> *"Werkgelegenheid is belangrijk om jonge mensen te trekken en zo de leefbaarheid van het dorp op peil te houden."*
> *- inwoner Dieren*

Langs het Apeldoorns Kanaal is er ruimte om nieuwe kwaliteiten aan het gebied toe te voegen, bijvoorbeeld door de beleefbaarheid van het Kanaal te vergroten, een dorpsstrand of sport- en spelfaciliteiten. Door te zorgen voor plekken en functies die mensen uitnodigen om naar het Kanaal te komen, komt er leven en dynamiek in het gebied. Dat is niet alleen aantrekkelijk voor de bedrijven en hun werknemers, maar ook voor de inwoners van Dieren. Bij alles wat wij doen, verliezen wij het belang van het Kanaal als ecologische verbinding voor plant en dier niet uit het oog.

Wat gaan we doen?

Uitbouwen Triple Helix

In de Groene Vallei Veluwezoom, waarin de gemeente Rheden één van de partners was, stonden kennis delen, samenwerken en nieuwe groene concepten centraal. Deze samenwerking is uitgebouwd tot een Triple Helix op lokaal niveau met een nog bredere samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Binnen de Triple Helix bekijken wij welke rol Dieren kan vervullen op het gebied van groene kennis en onderwijs, onder meer in relatie tot de Hogeschool Arnhem-Nijmegen en onderwijsinstellingen op het Kennislandgoed Larenstein.

Toekomstige invulling bedrijfsgronden

De 19 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen hebben samen met de provincie Gelderland het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) opgesteld. Volgens het RPW moet de gemeente Rheden in 2021 zo'n twee hectare nog niet bebouwd lokaal bedrijventerrein inleveren wanneer deze gronden op dat moment nog niet ontwikkeld zijn (gebaseerd op de situatie medio 2018). In dat geval gaan wij hier aan voldoen door voor de locaties 'Du Commerce' en een deel van de uitbreiding van 'Kanaal II' een andere bestemming te zoeken. Het gedeelte van Kanaal II, aan de Spankerense kant van het Apeldoorns Kanaal, is al vele jaren in gebruik als agrarische grond. Dit gebruik past goed in de omgeving. Voortzetting van het agrarisch gebruik ligt voor de hand, maar wij bekijken ook of deze locatie een rol kan spelen in de energietransitie. Het terrein van Du Commerce, aan de Spankerenseweg in Dieren, ligt al lange tijd braak. Voor deze locatie onderzoeken wij de mogelijkheden om van dit terrein een innovatieve proeftuin of openbaar lab te maken. In zo'n proeftuin kunnen Dierense bedrijven, ondernemers en (regionale) onderwijs- en kennisinstellingen steeds de laatste technieken en innovaties op het gebied van groene bedrijvigheid,

klimaatbestendigheid, duurzame energie en circulaire economie tentoonstellen en uitproberen.

Verbeteren uitstraling bedrijventerrein en vergroten beleefbaarheid Apeldoorns Kanaal

Samen met alle partijen in het gebied, waaronder vastgoedeigenaren, ondernemers en Waterschap, maken wij een revitaliseringsplan voor de Kanaalzone. Het plan bevat een gedeeld toekomstbeeld over de bedrijvigheid en recreatie in het gebied en benoemt concrete maatregelen om de uitstraling van het bedrijventerrein te verbeteren. In afwachting van dit plan staan wij positief tegenover initiatieven die de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal en de recreatieve mogelijkheden van het gebied vergroten. Denk aan bewegen en sporten in het groen of aan waterrecreatie, zoals kanoën en vissen. Op het bedrijventerrein pakken wij alvast laaghangend fruit aan, de zogenaamde quick-wins. Bijvoorbeeld door het verbeteren van groenvoorzieningen en tijdelijk gebruiken van braakliggende percelen. Voor alle initiatieven en activiteiten geldt dat zij de ruimtelijke kwaliteit en historische kenmerken van het kanaal en zijn omgeving moeten versterken. Wij bekijken de mogelijkheden voor het aanwijzen van de Dierense Sluis tot gemeentelijk monument. Het verder opknappen van de sluis en de ontwikkeling van het nabijgelegen gebied Kraaijenbos/Kerkwijk pakken wij op in samenhang met de ambities zoals die voor dit deel van Spankeren in de structuurvisie Kleine Kernen zijn geformuleerd.

Faciliteren evenementen Apeldoorns Kanaal

Vanuit Dieren zijn verschillende ideeën geopperd voor evenementen en recreatieve activiteiten op en rondom het Apeldoorns Kanaal. Wij staan positief tegenover initiatieven vanuit de samenleving voor evenementen en activiteiten die het mogelijk maken om het Kanaal op nieuwe manieren te beleven en faciliteren waar mogelijk.

INTERMEZZO: stichting Beleef het Kanaal

De stichting Beleef Het Kanaal wil het Apeldoorns Kanaal nieuw leven inblazen. Het Kanaal kent een grote geschiedenis, maar is door de tijd ingehaald en nu een vergeten schoonheid. Naast het organiseren van een jaarlijks terugkerend evenement "Beleef het Kanaal" werkt de stichting samen met overheid, ondernemers en bewoners aan het weer beleefbaar maken van het Kanaal. De stichting inventariseert en stimuleert ideeën, initiatieven en evenementen die hieraan bijdragen.

4.8 Een aantrekkelijk en levendig centrum

Wat speelt er?

De laatste jaren is er veel gebeurd in het centrumgebied van Dieren. De gevels van de winkelpanden zijn opgeknapt, het Callunaplein is opnieuw ingericht en diverse winkels zijn gemoderniseerd. Er is een bedrijfsinvesteringszone (BIZ) opgericht en de ondernemers hebben een Aanvalsplan opgesteld. Toch zijn er ook nog aandachtspunten voor de toekomst.

Ons winkelgedrag verandert

Door sociaal-economische ontwikkelingen verandert het winkelgedrag van mensen. Het aantal tweeverdieners neemt toe en zij hebben vaak minder tijd om 'het dorp in te gaan'. Daarnaast zijn er steeds meer ouderen. En ouderen hebben een ander koopgedrag: zij geven minder uit aan goederen en meer aan diensten, reizen en horeca. Het internet en de toegenomen mobiliteit van mensen hebben eveneens een grote invloed op het winkelgedrag. Mensen maken per product de afweging om dat online te kopen of in de dichtstbijzijnde winkel. De omzet via onlinekanalen stijgt al jaren veel harder dan de omzet van traditionele winkels.

Beleving, beleving, beleving

Wanneer de moderne consument ervoor kiest om een winkelcentrum te bezoeken, dan wil hij beleving. Hij gaat shoppen, pakt een terrasje en laat zich graag verrassen door bijzondere activiteiten. Voor deze vorm van winkelen gaat de consument in de regio op zoek naar een aantrekkelijk centrum met een compleet aanbod, goede horeca, culturele voorzieningen, voldoende parkeergelegenheid en een goed ingericht ('gezellig') openbaar gebied.

Vernieuwing van het winkellandschap

Het onderscheid tussen fysieke en online winkels vervaagt. Traditionele winkels bieden hun producten steeds vaker via meerdere verkoopkanalen aan, waaronder online. En online spelers openen fysieke winkels. Ook ontstaan er concepten die combinaties bieden van winkel, horeca, showroom, ontmoetingsplek en belevingsplek. Het mogelijk maken van deze nieuwe concepten vraagt soms om aanpassing van regelgeving.

Wat is onze visie?

Het winkelcentrum moet het kloppend hart van Dieren worden. Onze strategie is gericht op het compacter, vitaler en sterker maken van het kernwinkelgebied. Wij streven naar een gevarieerd winkelaanbod en een aantrekkelijk, duurzaam en levendig centrum, dat is afgestemd op het gedrag van de moderne consument, door:

- Een betere verblijfskwaliteit;
- Modernisering van de winkelbranche;
- Meer ruimte voor horeca, cultuur en evenementen;
- Verbetering van de uitstraling van de winkelpanden.

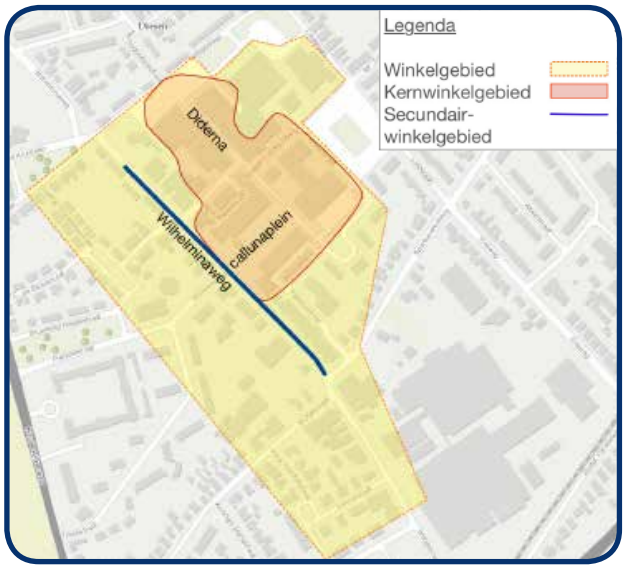

Kernwinkelgebied Dieren

(bron: Detailhandelstructuurvisie 2017)

In tegenstelling tot lokale consumenten die hun aankopen steeds vaker online doen, bezoeken toeristen en recreanten hoofdzakelijk fysieke winkels. Voor deze bezoekers moet het aantrekkelijker worden om het winkelcentrum Dieren te bezoeken. Een langere verblijfsduur van bezoekers draagt bij aan de vitaliteit van het winkelcentrum en kan het draagvlak voor lokale voorzieningen vergroten.

Hoe winkelen wij in pakweg 2030? Anders. Dat is misschien nog wel het beste antwoord op deze vraag. De ontwikkelingen gaan snel en vragen om voortdurende aanpassingen van de sector zelf. Ondernemers geven wij de ruimte om hier op in te spelen door regelgeving in het kernwinkelgebied zo flexibel mogelijk toe te passen. Bewoners, eigenaren en ondernemers moeten zich ervan bewust zijn dat het een multifunctionele omgeving is waar het geven en nemen is.

Geen enkele partij kan de uitdagingen waar het winkelcentrum voor staat alleen oppakken. Vastgoedbeleggers, particuliere eigenaren, franchisenemers, zelfstandige winkeliers en bewoners -overheid én markt– moeten samenwerken om het winkelgebied toekomstbestendig te houden. Daarom willen wij de onderlinge samenwerking intensiveren. Daarvoor is het nodig dat alle partijen elkaars taal verstaan en begrijpen. Maken wij keuzes op basis van dezelfde cijfers? Begrijpen partijen elkaars belangen? En kunnen wij rekening houden met deze belangen? Het delen van kennis en informatie is een belangrijke eerste stap om tot een betere samenwerking en afstemming te komen.

Wat gaan we doen?

Binnen het kernwinkelgebied werken wij niet mee aan de omvorming van winkelpanden naar woningen. Andere functies, die publiek trekken en passen bij het brede profiel van een winkelcentrum, zijn wel mogelijk. Buiten het kernwinkelgebied staan wij in principe geen nieuwe detailhandel toe. Op bestaande locaties buiten het kernwinkelgebied werken wij mee aan het omvormen van winkelmeters naar andere functies, mits dit binnen de gebruikelijke ruimtelijke kaders past.

winkelcentrum
Dieren

Verbeteren verblijfskwaliteit

Na de herinrichting van het Callunaplein gaan wij ook de overige openbare ruimte van het winkelcentrum opnieuw inrichten met als doel de verblijfskwaliteit te verbeteren. Vanuit de samenleving wordt het Ericaplein genoemd als plek die verbeterd moet worden. Het uitgestrekte plein maakt nu een wat troosteloze indruk en het ontbreekt aan een aantrekkelijke verbinding met het Callunaplein. Bij de verdere herinrichting van het winkelcentrum zoeken wij naar ruimte om een aantrekkelijke, groene plek te creëren waar mensen elkaar graag willen ontmoeten. Op warme dagen kan zo'n plek tevens voor verkoeling zorgen en hittestress tegengaan.

Uitnodigende aanlooproutes

Een van de aanlooproutes naar het winkelcentrum loopt langs de bibliotheek en zalencentrum Theothorne. De bibliotheek gaan wij verbouwen. Het gebouw krijgt een open karakter en vriendelijke uitstraling. Ook de bestrating en het groen rondom het gebouw worden aangepakt. Deze ingrepen leiden tot een meer uitnodigend karakter van het gebied. Aan de andere kant van het winkelcentrum draagt de nieuwbouw van de ALDI eveneens bij aan het gevoel van een compacter winkelgebied.

Meer horeca en terrassen

Voor het winkelcentrum van Dieren hebben wij bij de herziening van het bestemmingsplan de mogelijkheden voor terrassen vergroot. Delen van het centrum zijn voor bezoekers echter nog niet aantrekkelijk genoeg om er langere tijd te verblijven. Daarom verbeteren wij de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte. Vervolgens is het aan de (horeca)ondernemers om hier op in te spelen.

Verbeteren gevels winkelpanden

In het kernwinkelgebied zijn de gevels van veel winkelpanden al verbeterd. Vooral in de aanloopstraten, zoals de Wilhelminaweg, liggen er nog kansen voor een verbeterslag. Uiteraard is dit in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de eigenaren en winkeliers zelf, maar met behulp van een gevelfonds stimuleren wij hen om de panden in het centrum aantrekkelijker te maken. Met het fonds dragen wij bij in de ontwerp- en uitvoeringskosten voor een nieuwe gevel. Daarnaast staan wij positief tegenover tijdelijke invullingen van leegstaande panden en etalages, bijvoorbeeld met kunst, om de aanblik minder somber te maken.

Sturen op effecten

Consumenten vragen in toenemende mate om vernieuwing en beleving. Hierdoor ontstaan mengvormen van detailhandel, horeca, dienstverlening en cultuur, maar onze regelgeving is vaak nog langs de scheiding van traditionele sectoren georganiseerd. Dat kan belemmerend werken voor vernieuwende concepten. Binnen het kernwinkelgebied bewegen wij daarom van sturing op functies naar sturing op effecten. Wij geven daarmee maximaal ruimte aan ondernemers om hun onderneming verder te ontwikkelen. Het moet echter wel leefbaar blijven voor de mensen die er wonen. Een bescheiden geluidsniveau, beperkte geuroverlast en een veilig woonklimaat zijn belangrijke effecten waar wij in dat opzicht op letten.

Structurele samenwerking gemeente en ondernemers

Wij willen een brede en structurele samenwerking tussen ondernemers onderling en met de gemeente tot stand brengen. Het actieprogramma voor Dieren, zoals opgenomen in de detailhandelsstructuurvisie 'Kiezen voor eigen kwaliteit' (2017), vormt hiervoor een goede basis. Daarnaast sluiten wij met de uitvoering van maatregelen nadrukkelijk aan bij lopende initiatieven en het Aanvalsplan Dieren, zodat deze worden versterkt of versneld.

Meer evenementen en activiteiten

Wij hechten aan de instandhouding van de sociaal-culturele activiteiten in Theothorne en zien graag dat er nog meer reuring komt in het centrum. Ondernemers, inwoners en verenigingen nodigen wij uit om meer evenementen en activiteiten te organiseren. Dit mag echter niet ten koste gaan van het dagelijkse gebruik van het winkelcentrum. Bezoekers moeten bijvoorbeeld nog steeds gemakkelijk een parkeerplaats kunnen vinden. Evenementen en activiteiten moeten dus passen bij het functionele profiel van het winkelcentrum. Denk aan een streekmarkt, kunstroute of culinair evenement. Daarnaast verplaatsen wij de markt richting het kernwinkelgebied, zodat er een betere aansluiting op de winkels ontstaat.

Ruimte voor wonen

Andere functies, zoals wonen, dragen eveneens bij aan een levendig centrum en groter draagvlak voor voorzieningen. Boven veel winkels kan al gewoond worden. Wanneer grotere (leegstaande) panden of locaties rondom het kernwinkelgebied in aanmerking komen voor herontwikkeling, dan zetten wij voor deze locaties in principe in op de realisatie van woningen die ook geschikt zijn voor senioren.

> *"Evenementen in het centrum van Dieren zijn leuk voor de inwoners én de ondernemers."*
> *- inwoner Dieren*

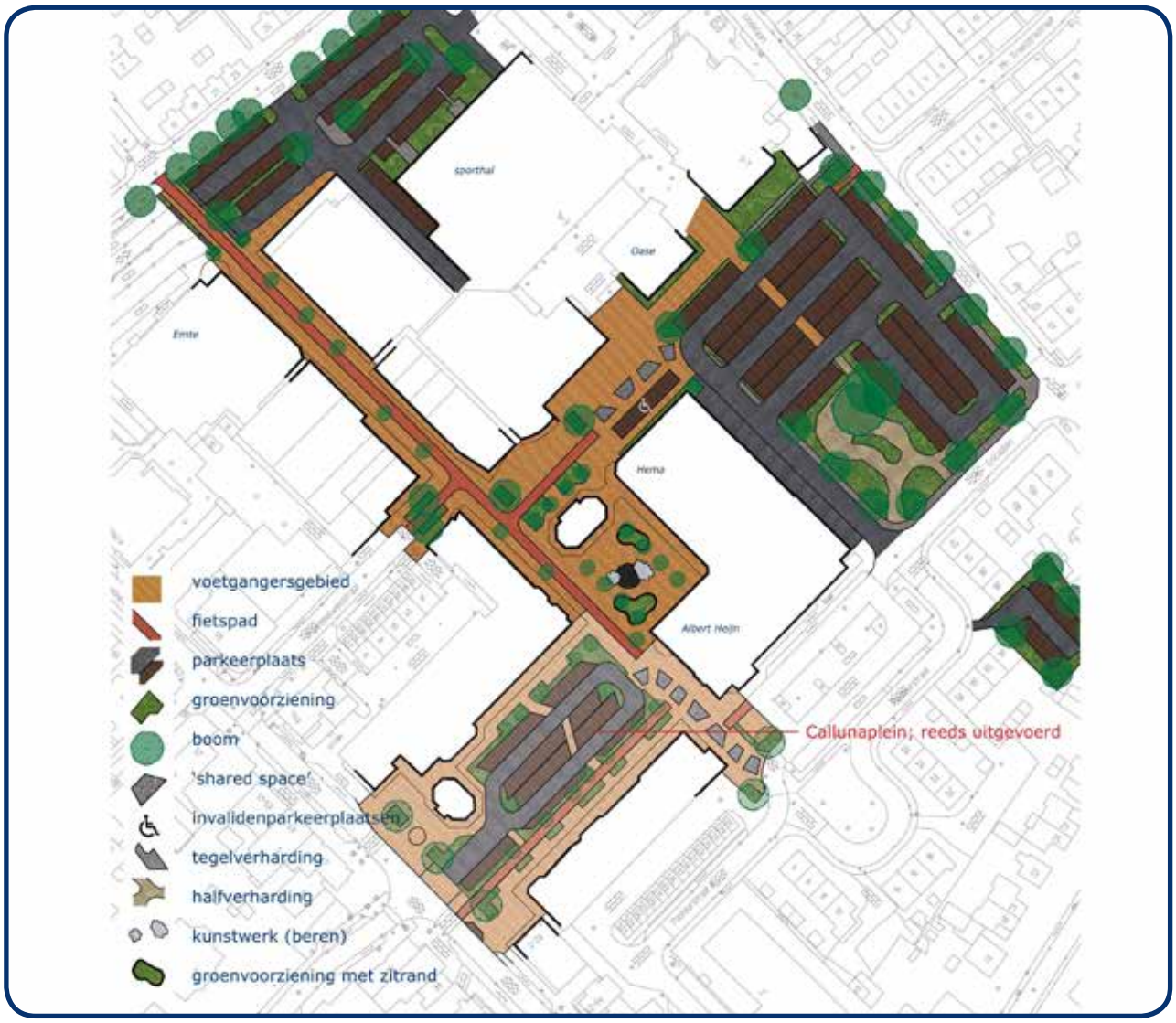

Schetsvoorstel inrichting openbare ruimte winkelgebied (mei 2018)

05

UITVOERING

Dit hoofdstuk gaat specifiek in op de vraag hoe wij de visie en maatregelen uit het vorige hoofdstuk denken te behalen.

Sectoraal beleid en programma's

De structuurvisie heeft een zelfbindend karakter. Dat wil zeggen dat het bestuursorgaan dat de visie vaststelt zich bindt aan de inhoud ervan als kader bij concrete ruimtelijke besluiten, zoals wijzigingen van het bestemmingsplan. De structuurvisie speelt ook een belangrijke rol bij het opstellen van sectorale beleidstukken en uitvoeringsprogramma's. Een groot deel van de ambities en maatregelen zal via deze weg behaald moeten worden.

Grondexploitatie

Met de 'Nota Grondbeleid 2015' zijn kaders gesteld voor de wijze waarop de gemeente op de grond- en vastgoedmarkt opereert. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een instrument om beleidsdoelen te realiseren op andere gebieden, zoals wonen, bedrijvigheid en verkeer. Via het grondbeleid kan de gemeente regie behouden over ontwikkelingen en zaken initiëren die niet door de markt worden opgepakt.

Particuliere initiatieven

Particuliere partijen kunnen eveneens ruimtelijke projecten realiseren. In de praktijk betreft het veelal verzoeken voor nieuwe woningbouw- of bedrijfsontwikkelingen. De kosten die de gemeente maakt, worden via een overeenkomst of exploitatieplan op de initiatiefnemer verhaald.

Uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda in dit hoofdstuk bevat een overzicht van alle maatregelen uit de structuurvisie. Deze agenda moet niet worden gezien als een statisch geheel, maar als een leidraad, aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen. Of projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, hangt namelijk niet alleen af van de bereidwilligheid van eigenaren, bewoners en ondernemers om mee te werken, maar ook van kansen die zich voordoen. Bijvoorbeeld in het verkrijgen van subsidies of cofinanciering. Bovendien kunnen nieuwe inzichten in de toekomst leiden tot een wens om prioriteiten anders te leggen. Voor de besluitvorming over deze aanpassingen, afweging van nieuwe beleidsinitiatieven en verantwoording van de voortgang, zoeken wij zoveel mogelijk aansluiting bij de planning- en controlcyclus.

Uitvoeringsagenda thema Dierens trots

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Dierense parels zichtbaar maken via 'Rheden op de kaart'. Periodiek projecten ontwikkelen om 'lagen' aan de kaart toe te voegen.	x	x		Particulier initiatief Erfgoednota	Regulier
2	Aantrekkelijke locaties in het dorp opnemen in de NS-wandelroute.		x		Overleg Masterplan Recreatie en Toerisme	Regulier
3	Herbestemmen monumentale panden, bijvoorbeeld met ambachtelijke bedrijfjes. Ruimte bieden voor maatwerk bij nieuwe functies.	Doorlopend			Particulier initiatief Bestemmingsplan Erfgoednota	Regulier, kostenverhaal, particuliere investering
4	Verbeteren dorpsentree via Kanaalweg. Zoeken naar geschikte invulling pand voormalige zadelfabriek Lepper.	x	x		Particulier initiatief Bestemmingsplan Economische beleidsnota Streefbeeld Openbare Ruimte Kadernota Beheer Openbare Ruimte Groenstructuurplan	Regulier, SBO wegen, subsidies, bijdragen derden
5	Opstellen Streefbeeld openbare ruimte.	x			Kadernota Beheer Openbare Ruimte Groenstructuurplan Verkeersveiligheidsplan Fietspadenplan Verkeerscirculatieplan	Regulier
6	Versterken dorpsas Kruisstraat, Spoorstraat en Wilhelminaweg, o.a. door: • Inrichting, materiaalgebruik en onderhoudsniveau van straten en groen. • Ruimte voor nieuwe functies in de Spoorstraat. • Herontwikkelen kop Spoorstraat/Zuider Parallelweg.	x	x		Streefbeeld Openbare Ruimte Kadernota Beheer Openbare Ruimte Groenstructuurplan Particulier initiatief Grondexploitatie Bestemmingsplan Economische beleidsnota Woonvisie	Regulier, kostenverhaal, particuliere investering, SBO wegen, bijdragen derden

Uitvoeringsagenda thema Dieren in zijn omgeving

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Verbeteren samenhang en beheer openbaar groen. Gebruik van inheemse beplanting en straatmeubilair dat aansluit op het aangrenzende landschapstype.	Doorlopend			Streefbeeld Openbare Ruimte Kadernota Beheer Openbare Ruimte Groenstructuurplan Rhedense Klimaataanpak	Regulier
2	Aanleggen van 'stapstenen' voor dieren en planten bij sloop/nieuwbouw en herinrichting van de openbare ruimte.	Doorlopend			Groenstructuurplan Landschapsontwikkelingsplan Particulier initiatief Grondexploitatie Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier, kostenverhaal, particuliere investering, SBO wegen
3	Ontwikkelen nieuwe wandel- en fietsroutes door samenleving en toeristische sector. Aanbieden van informatie over de omgevingskwaliteiten.		x	x	Masterplan Recreatie en Toerisme	Regulier, bijdragen derden
4	Onderzoeken groene zone (parkachtige inrichting) over het tracé van de stoomtrein.		x		Groenstructuurplan Landschapsontwikkelingsplan Rhedense Klimaataanpak	Regulier, subsidies
5	Verbeteren verbinding tussen dorp en buitengebied, o.a. door: • Voormalige hockeyvelden Dieren West: nieuwe recreatieve functies, realiseren voetpad naar bos en bewonersinitiatief Tiny Forrest/voedselbos. • Dieren Zuid: struinpaden door uiterwaarden en opknappen omgeving Veerstoep.	Doorlopend			Structuurvisie Buitengebied Landschapsontwikkelingsplan Actieprogramma Landgoederenzone Masterplan Recreatie en Toerisme	Regulier, particuliere investering, bijdragen derden, subsidies

Uitvoeringsagenda thema Wonen in Dieren

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Herontwikkelen van leegstaande panden of vrijkomend vastgoed. Bij nieuwbouw ligt de nadruk op (middel)dure koopwoningen en duurdere huurwoningen.	Doorlopend			Particulier initiatief Grondexploitatie Woonvisie en prestatieafspraken Bestemmingsplan	Regulier, kostenverhaal, particuliere investering
2	Vergroten inzicht in de woningmarkt door het ontwikkelen van een monitor en uitvoeren van een woningbehoefteonderzoek.	x	x		Woonvisie en prestatieafspraken Regionale afspraken	Regulier
3	Moderniseren bestaande woningen via 'Mijn huis, mijn toekomst'. Onderzoeken mogelijkheden voor een internetplatform over het verbouwen en toekomstbestendig maken van woningen.	x	x		Woonvisie en prestatieafspraken Visie WWZ Rhedense Klimaataanpak Particulier initiatief	Regulier, particuliere investering, bijdragen derden
4	Verbeteren van de woningen, straten en het groen in de wijk Stenfert. Samen met bewoners, Vivare en andere partners de opgaven in beeld brengen. Opstellen van een gedeelde visie voor de aanpak van de wijk.		x	x	Woonvisie en prestatieafspraken Bestemmingsplan Particulier initiatief Groenstructuurplan Streefbeeld openbare ruimte	Regulier, fonds herstructurering woongebieden, particuliere investering, bijdragen derden

Uitvoeringsagenda thema Ontmoeten en meedoen

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	In bestaand maatschappelijk vastgoed ruimte bieden voor nieuwe initiatieven die gericht zijn op het stimuleren van ontmoetingen. Bij het realiseren van nieuwe voorzieningen de samenleving uitnodigen daar op in te spelen met eigen initiatieven.	Doorlopend			Particulier initiatief Bestemmingsplan	Regulier
2	Vergroten samenhang en bekendheid voorzieningen. In gebruik nemen van een gezamenlijke activiteitenkalender.	x	x		Particulier initiatief	Regulier
3	Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte. In kaart brengen looproutes ouderen. Plaatsen voldoende rustpunten en bankjes.		x	x	Visie WWZ Streefbeeld Openbare Ruimte Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier, SBO wegen
4	Stimuleren van ontmoetingen en bewegen in het groen. Beter benutten van bestaande groene plekken.	Doorlopend			Groenstructuurplan Rhedense Klimaataanpak Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier, bijdragen derden, subsidies
5	Voorzien in voldoende en passende speelvoorzieningen voor kinderen.	Doorlopend			Beleidsnota Spelen	Regulier

Uitvoeringsagenda thema Leefbaar en gezond

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Uitvoeren Quickscan gezonde leefomgeving.	x			Wet Milieubeheer Sectoraal beleid Regionaal overleg	Regulier
2	Inspannen om overlast van het spoor zo beperkt mogelijk te houden.	Doorlopend			Wet Milieubeheer Sectoraal beleid Overleg Prorail	Rijk en andere betrokken instanties
3	Behouden en versterken groene raamwerk. Bewoners wijzen op mogelijkheden om openbaar groen en straatmeubilair te adopteren.	Doorlopend			Groenstructuurplan Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier
4	Realiseren snelfietsroute naar Arnhem. Onderzoeken mogelijke route naar Apeldoorn.	x	x		Fietspadenplan Bestemmingsplan Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier, SBO wegen, subsidies
5	Bij wegaanpassingen fietsroutes zo goed en comfortabel mogelijk maken, met zo min mogelijk vertragingen.	Doorlopend			Fietspadenplan Verkeersveiligheidsplan Verkeerscirculatieplan Streefbeeld Openbare Ruimte	Regulier, SBO wegen, GRP, subsidies
6	Woonstraten herkenbaar inrichten als 30km-zone. Ondersteunen bewonersinitiatieven die bijdragen aan verantwoord rijgedrag in woonstraten.	x	x		Verkeersveiligheidsplan Verkeerscirculatieplan Streefbeeld Openbare Ruimte	Regulier

Uitvoeringsagenda thema Duurzaam Dieren

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Uitvoeren stresstest klimaat. In beeld brengen van kwetsbare plekken en bepalen maatregelen voor wateroverlast, droogte en hitte.	x			Rhedense Klimaataanpak Rioleringsplan Waterplan Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier, GRP
2	Bij projecten in de openbare ruimte concreet invulling geven aan klimaatbestendigheid. Met de Operatie Steenbreek bewoners enthousiasmeren om hun tuinen te vergroenen.	x	x		Rhedense Klimaataanpak Rioleringsplan Waterplan Kadernota Beheer Openbare Ruimte	Regulier, SBO wegen, GRP, subsidies
3	Opstellen Routekaart Rheden Energieneutraal, inclusief uitwerking voor Dieren.	x			Rhedense Klimaataanpak Bestemmingsplan	Regulier, bijdragen derden
4	Stimuleren energiebesparende maatregelen in woningen, bedrijfspanden en gebouwen. Voor het beschermd dorpsgezicht en monumenten zoeken naar maatwerk en innovatieve methoden voor energiebesparing en –opwekking.	x	x		Particulier initiatief Rhedense Klimaataanpak Woonvisie en prestatieafspraken Erfgoednota	Regulier, particuliere investering, bijdragen derden
5	Opwekken duurzame energie, o.a. onderzoek naar: • Zonneparken en collectieve opwekking op grote dakoppervlakken. • Randvoorwaarden windenergie.	Doorlopend			Rhedense Klimaataanpak Bestemmingsplan	Regulier, particuliere investering, bijdragen derden
6	Onderzoeken welke wijken kansrijk zijn om als eerste van het gasnetwerk af te koppelen.	x			Rhedense Klimaataanpak	Regulier, bijdragen derden

Uitvoeringsagenda thema Kansen voor de Kanaalzone

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Versterken samenwerking bedrijfsleven, onderwijs en overheid. Binnen de Triple Helix bekijken welke rol Dieren kan vervullen op het gebied van groene kennis en onderwijs.	x			Economische beleidsnota	Regulier
2	Onderzoeken herbestemming gronden Kanaal II voor agrarisch gebruik en mogelijke rol in energietransitie.	x			Grondexploitatie Economische beleidsnota Regionaal Programma Werklocaties Rhedense Klimaataanpak	Regulier
3	Onderzoeken herbestemming terrein Du Commerce als innovatieve proeftuin of openbaar lab.	x	x		Grondexploitatie Economische beleidsnota Regionaal Programma Werklocaties	Regulier, bijdragen derden
4	Verbeteren uitstraling bedrijventerrein en vergroten beleefbaarheid Apeldoorns Kanaal. Opstellen revitaliseringsplan en realiseren 'quick-wins'.	x	x		Particulier initiatief Grondexploitatie Economische beleidsnota Regionaal Programma Werklocaties	Regulier, particuliere investering, SBO wegen, GRP, subsidies
5	Faciliteren evenementen en recreatieve activiteiten op en rondom het Apeldoorns Kanaal.	x			Masterplan Recreatie en Toerisme	Regulier, bijdragen derden

Uitvoeringsagenda thema Een aantrekkelijk en levendig centrum

	Maatregel	Planning			Instrumenten	Dekking kosten
		t/m 2020	2021-2023	2024 e.v.		
1	Binnen het kernwinkelgebied geen omvorming van winkelpanden naar woningen. Buiten het winkelgebied, op locaties zonder perspectief, meewerken aan de omvorming van winkelpanden naar andere functies zoals wonen (mits dit binnen de gebruikelijke ruimtelijke kaders past).	x	x	x	Bestemmingsplan Detailhandelsstructuurvisie Economische beleidsnota Woonvisie Erfgoednota	Regulier, kostenverhaal, particuliere investering
2	Verbeteren verblijfskwaliteit openbare ruimte. Herinrichten Ericaplein en realiseren van een aantrekkelijke, groene plek waar mensen elkaar graag ontmoeten.	x	x		Streefbeeld Openbare Ruimte Kadernota Beheer Openbare Ruimte Groenstructuurplan Bestemmingsplan	Regulier, SBO wegen, subsidies
3	Realiseren uitnodigende aanlooproutes naar winkelcentrum. Verbouwen bibliotheek en opknappen van bestrating en groen rondom het gebouw.	x			Streefbeeld Openbare Ruimte Kadernota Beheer Openbare Ruimte Groenstructuurplan	Regulier, particuliere investering, SBO wegen
4	Verbeteren uitstraling van de gevels van winkelpanden door middel van een gevelfonds.	x			Gevelfonds Erfgoednota Welstandsnota	Regulier, particuliere investering
5	Tijdelijk invullen van leegstaande panden en etalages, bijvoorbeeld met kunst.	Doorlopend			Bestemmingsplan Detailhandelsstructuurvisie	Regulier, particuliere investering, bijdragen derden
6	Ruimte bieden aan ondernemers door binnen het kernwinkelgebied te bewegen van sturing op functies naar sturing op effecten.	Doorlopend			Bestemmingsplan Detailhandelsstructuurvisie Economische beleidsnota	Regulier
7	Intensiveren samenwerking tussen ondernemers en met de gemeente op basis van het Aanvalsplan Winkelcentrum Dieren en het actieprogramma in de detailhandelsstructuurvisie.	x	x		Detailhandelsstructuurvisie Aanvalsplan Winkelcentrum Dieren	Regulier, particuliere investering
8	Faciliteren evenementen en activiteiten die passen bij het profiel van het winkelcentrum. Verplaatsen markt richting kernwinkelgebied.	x			Detailhandelsstructuurvisie Aanvalsplan Winkelcentrum Dieren	Regulier, bijdragen derden

Gemeente Rheden I Gemeentehuis Hoofdstraat 3 I 6994 AB De Steeg I postbus 9110 I 6994 ZJ De Steeg
T (026) 4976911 I E gemeentehuis@rheden.nl I www.rheden.nl

Gemeente Rheden I 2019